

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W BIAŁYMSTOKU**

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU
DO PLANU URZĄDZENIA LASU
NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Białymstoku**

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku
ul. Lipowa 51, 15-424 Białystok
tel. (85) 713 15 17, faks (85) 713 15 20
e-mail: sekretariat@bialystok.buligl.pl

Wykonał zespół w składzie:

dr inż. Marek Ksepko
mgr inż. Janusz Porowski
mgr Sławomir Szubzda
mgr inż. Grzegorz Siemieńczuk
mgr inż. Michał Sawicki

Nadzór nad opracowaniem

mgr Jerzy Małyszko – *Dyrektor Oddziału BULiGL*

Białystok 2015

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	7
1.1. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	7
1.2. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW I TERMINÓW	7
2. INFORMACJE OGÓLNE	7
2.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE, ZAKRES I CEL PROGNOZY	7
2.2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZENIU PROGNOZY	8
2.3. ZAWARTOŚĆ EKSPERTYZY	8
2.4. GŁÓWNE CELE EKSPERTYZY	10
2.5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA EKSPERTYZY	10
2.6. POWIĄZANIE EKSPERTYZY NA POTRZEBY ANEKSU DO PLANU URZĄDZENIA LASU Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
2.7. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ EKSPERTYZY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	10
2.8. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	10
3. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA	12
3.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU NADLEŚNICTWA	12
3.1.1. Położenie nadleśnictwa	12
3.1.2. Lesistość	12
3.1.3. Dominujące funkcje lasów	12
3.2. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE NADLEŚNICTWA	12
3.2.1. Geomorfologia i gleby	12
3.2.2. Wody	12
3.2.3. Klimat	12
3.2.4. Typy siedliskowe lasu	12
3.2.5. Drzewostany	12
3.2.6. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej	13
3.3. FORMY OCHRONY PRZYRODY WYSTĘPUJĄCE NA GRUNTACH NADLEŚNICTWA	15
3.3.1. Rezerваты przyrody	15
3.3.2. Obszary Chronionego Krajobrazu	15
3.3.3. Obszary Natura 2000	15
3.3.4. Pomniki przyrody	16
3.3.5. Stanowiska dokumentacyjne	16

3.3.6. Użytki ekologiczne.....	16
3.3.7. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt	16
3.4. LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY	16
3.5. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	16
3.5.1. Puszcza Białowieska PLC200004	16
3.6. GRUNTY PRZEZNACZONE DO ZALESIENIA	16
3.7. OKREŚLENIE OBSZARÓW POTENCJALNEJ KOLIZJI MIĘDZY CELAMI OCHRONY PRZYRODY A GOSPODARKĄ LEŚNĄ.....	17
3.8. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY PRZYRODY ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI EKSPERTYZY.	17
3.9. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI EKSPERTYZY.....	17
4. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE EKSPERTYZY NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000.....	17
4.1. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE EKSPERTYZY NA ŚRODOWISKO	17
4.1.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	18
4.1.2. Oddziaływanie na ludzi	19
4.1.3. Oddziaływanie na rośliny, w szczególności na gatunki chronione	19
4.1.4. Oddziaływanie na zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione.....	21
4.1.5. Wpływ gatunków obcych geograficznie	21
4.1.6. Oddziaływanie na wodę.....	21
4.1.7. Oddziaływanie na powietrze.....	21
4.1.8. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....	22
4.1.9. Oddziaływanie na krajobraz.....	22
4.1.10. Oddziaływanie na klimat.....	22
4.1.11. Oddziaływanie na zasoby naturalne	22
4.1.12. Wpływ cięć odnowieniowych na sąsiadujące ekosystemy.....	23
4.1.13. Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej	23
4.2. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZARY NATURA 2000.....	23
4.2.1. Oddziaływanie na siedliska przyrodnicze.....	23
4.2.2. Wpływ zabiegów gospodarczych na gatunki roślin będące przedmiotem ochrony w sieci Natura 2000	26
4.2.3. Wpływ zabiegów gospodarczych na gatunki zwierząt będące przedmiotem ochrony w sieci Natura 2000.....	26
4.2.4. Analiza zabiegów gospodarczych w kontekście projektu PZO obszaru Natura 2000 PLC200004 Puszcza Białowieska	30

4.2.5. Przewidywane oddziaływanie Ekspertyzy na integralność obszarów Natura 2000	46
4.2.6. Analiza planu zagospodarowania obszarów leśnych w aspekcie turystyczno- rekreacyjnym z określeniem możliwego zagrożenia siedlisk ptaków oraz oddziaływania, jako czynnika zakłócającego ich funkcjonowanie	46
4.2.7. Wpływ cięć rębnych na zmiany powierzchni drzewostanów w poszczególnych klasach wieku, w szczególności rozkładu przestrzennego drzewostanów starszych niż 100 lat	46
4.2.8. Analiza zaproponowanych TD i składów upraw w porównaniu do naturalnego składu gatunkowego siedlisk leśnych	49
5.1. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ EKSPERTYZY NA ŚRODOWISKO	49
5.2. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W EKSPERTYZIE ORAZ UZASADNIENIE WYBORU WARIANTU	51
6. PODSUMOWANIE OPRACOWANIA	52
7. LITERATURA	53
8. ZAŁĄCZNIKI	53
SPIS TABEL	62
SPIS RYCIN	63

1. WSTĘP

1.1. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w tym opracowania *Prognozy oddziaływania na środowisko dla Ekspertyzy na potrzeby aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża*, wynika z przepisów prawa. Podstawą prawną wykonania *Prognozy* jest *Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska, oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Art. 46). Wynikający z ustawy obowiązek uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości *Prognozy* został określony przez:

- Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w opinii sanitarnej z dnia 21 lipca 2015 r. (uzgodnienie nr 31/NZ/2015; znak: NZ.0523.91.2015);
- Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku w piśmie z dnia 4 sierpnia 2015 r. (znak: WPN.611.22.2015.AP);

Pozostałe zapisy zawarte w tym punkcie, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie ulegną zmianie.

1.2. Wykaz stosowanych skrótów i terminów

Zapisy dotyczące stosowanych skrótów i terminów, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie ulegną zmianie.

2. INFORMACJE OGÓLNE

2.1. Podstawy formalno-prawne, zakres i cel prognozy

Ekspertyzę na potrzeby aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012 - 2021 sporządzono na podstawie umowy nr ZR.271.34.2015 zawartej w dniu 11 sierpnia 2015 r. w Białymstoku pomiędzy działającym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa Dyrektorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku a Dyrektorem Oddziału Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku.

W zakresie podstawy prawnej uwzględniono nowe dokumenty. Są to:

- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z dnia 16 października 2014, poz. 1409),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z dnia 7 października 2014, poz. 1348),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z dnia 16 października 2014, poz. 1408),

- ✓ Zarządzenie nr 16/2014 Dyrektora RDLP w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 2014 r., znak: ZO.II.510-15/14 w sprawie wprowadzenia do stosowania procedury monitoringu przyrodniczego oraz oceny wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach.

Pozostała treść, odnosząca się do podstaw formalno-prawnych oraz zakresu i celu *Prognozy*, nie uległa zmianie.

2.2. Metody zastosowane przy sporządzeniu prognozy

Zapisy dotyczące metodyki, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

2.3. Zawartość Ekspertyzy

Niniejsza prognoza odnosi się do *Ekspertyzy*, która zawiera rozdziały:

1. Wstęp;
2. Metodyka, zakres i przebieg prac;
3. Opis stanu istniejącego;
4. Gradacja kornika drukarza w drzewostanach z udziałem świerka – przewidywana dynamika oraz wpływ na ilość wydzielającego się posuszu;
5. Stan realizacji PUL na lata 2012-2021;
6. Opis zadań gospodarczych zaprojektowanych do końca 2021 roku;
7. Program ochrony przyrody;
8. Dokumentacja kartograficzna;
9. Załączniki;
10. Literatura.

Niezbędnym elementem składowym *Ekspertyzy* są mapy tematyczne wykonane w skali 1:20000. Są to:

1. Mapa przeglądowa projektowanych cięć rębnych dla obrębów leśnych;
2. Mapa przeglądowa uszkodzeń drzewostanów poddanych lustracji terenowej;
3. Mapa projektowanych cięć rębnych dla leśnictw w formie atlasu A4.

Najbardziej istotnym elementem *Ekspertyzy*, podlegającym ocenie wpływu na środowisko, są zaprojektowane zadania i wskazania gospodarcze. Należy zaznaczyć, że *Ekspertyza* powstaje w sytuacji gradacji, która miejscami przybrała charakter klęski. W związku z tym niektóre działania, uważane za niekorzystne dla środowiska w pierwotnej wersji *Prognozy*, obecnie należy traktować, jako działania ratujące ekosystemy leśne przed rozpadem, a więc korzystne.

Tabela 1. Przedstawienie stopnia szczegółowości wskazań gospodarczych, zadań i innych ustaleń Ekspertyzy

Rodzaj zabiegu lub zapisu w Ekspertyzie	Szczegółowość informacji zapisana w Ekspertyzie	Możliwe negatywne oddziaływanie	Opis
Etat cięć użytków rębnych i przedrębnych	Dla całego nadleśnictwa	Brak - ponieważ etat wynika z potrzeby prowadzenia cięć sanitarnych	Określa maksymalną możliwą do pozyskania miąższość drewna do końca okresu gospodarczego
Wydzielenia bez wskazań gospodarczych	Do konkretnego wydzielenia (bez udziału Św)	Brak	Brak wskazania gospodarczego
Pielęgnowanie upraw (CW) i młodników (CP)	Do konkretnego wydzielenia	W przypadku preferowania gatunków niezgodnych z typem siedliskowym lasu	Lokalizacja stanowisk podana jest z dokładnością do wydzielenia – negatywny wpływ może powstać na etapie realizacji
Odnawianie zrębów i płazowin	Do konkretnego wydzielenia	Tylko w przypadku stosowania składów gatunkowych zupełnie niezgodnych z typem siedliskowym lasu	Odnawianie drzewostanów wiąże się z wcześniejszym uprzątnięciem. Grunt leśny, w myśl ustawy o lasach powinien być odnowiony w ciągu 5 lat od wycięcia
Rębnia I	Do konkretnego wydzielenia	Negatywne w przypadku niektórych gatunków i siedlisk, zależnie od liczby stanowisk. Pozytywne w przypadku niektórych gatunków (np. Ierka) i siedlisk	Użytkowanie rębnią I wiąże się z odstąpieniem powierzchni, co umożliwi szybką przebudowę drzewostanu. Jest to działanie o charakterze sanitarnym
Rębnia III i IV	Do konkretnego wydzielenia	Tylko w przypadku wykonania zaplanowanych zabiegów niezgodnie z przyjętymi zasadami	Prowadzone w drzewostanach w których możliwe lub konieczne jest wydłużenie okresu przebudowy
Składy gatunkowe upraw	Zapis odnoszący się nie do konkretnego wydzielenia, ale do typów siedliskowych lasu w ramach TD	Tylko w przypadku stosowania składów gatunkowych zupełnie niezgodnych z typem siedliskowym lasu	Zaplanowane dla każdego zbiorowiska roślinnego składy gatunkowe są realizowane w terenie podczas odnawiania lasu
Zalecenia zamieszczone w Programie ochrony przyrody	Zasadniczo ogólne zapisy, w pewnych przypadkach odniesienie do konkretnych wydzieleni	Nie występuje, ponieważ zapisy z Programu ochrony przyrody mają na celu łagodzenie wpływu gospodarki leśnej na środowisko	Zapisy różnego typu: pozostawianie martwego drewna, ochrona stanowisk roślin, ptaków przed przypadkowym zniszczeniem, pozostawianie kęp drzewostanu itp.
Zalecenia zamieszczone w Projekcie Planu Zadań Ochronnych Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska	Zasadniczo ogólne zapisy, w pewnych przypadkach odniesienie do konkretnych wydzieleni	Nie występuje, ponieważ zapisy z Programu ochrony przyrody mają na celu łagodzenie wpływu gospodarki leśnej na środowisko	Zapisy różnego typu: pozostawianie martwego drewna, pozostawienie drzew dziuplastych, wyłączenie z użytkowania siedlisk bagiennych itp.

2.4. Główne cele Ekspertyzy

Zapisy dotyczące głównych celów niniejszego dokumentu zasadniczo nie zmieniły się w stosunku do zapisów w *Prognozie* na lata 2012-2021.

2.5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia Ekspertyzy

W 2014 roku Komitet Światowego Dziedzictwa UNESCO na wniosek Polski rozszerzył obszar Światowego Dziedzictwa z terenu Białowieskiego Parku Narodowego do obszaru całej Puszczy Białowieskiej i wpisał obiekt na listę Światowego Dziedzictwa, jako Transgraniczny Obiekt Światowego Dziedzictwa „Białowieża Forest” (łącznie z białoruską częścią Puszczy). Obszar po polskiej stronie został podzielony na strefy o różnych reżimach ochronnych (dopuszczalnych działaniach gospodarczych). Kraj nasz zobowiązał się do przestrzegania tych zasad, oraz opracowania dokumentu zarządzania obszarem – w czasie tworzenia Prognozy dokument taki jeszcze nie powstał. W odniesieniu do lasów Nadleśnictwa Białowieża Polska zobowiązała się do objęcia szczególną ochroną najstarszych drzewostanów (ponad 100-letnich).

Pozostałe cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym nie zmieniły się w stosunku do zapisów z *Prognozy* na lata 2012-2021.

2.6. Powiązanie Ekspertyzy na potrzeby aneksu do planu urządzenia lasu z innymi dokumentami

Zapisy dotyczące powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie ulegną zmianie.

2.7. Metody analizy skutków realizacji postanowień Ekspertyzy oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Zapisy dotyczące analizy skutków realizacji postanowień *Ekspertyzy* oraz częstotliwości jej przeprowadzania są tożsame z opisanymi w *Prognozie* na lata 2012-2021.

2.8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

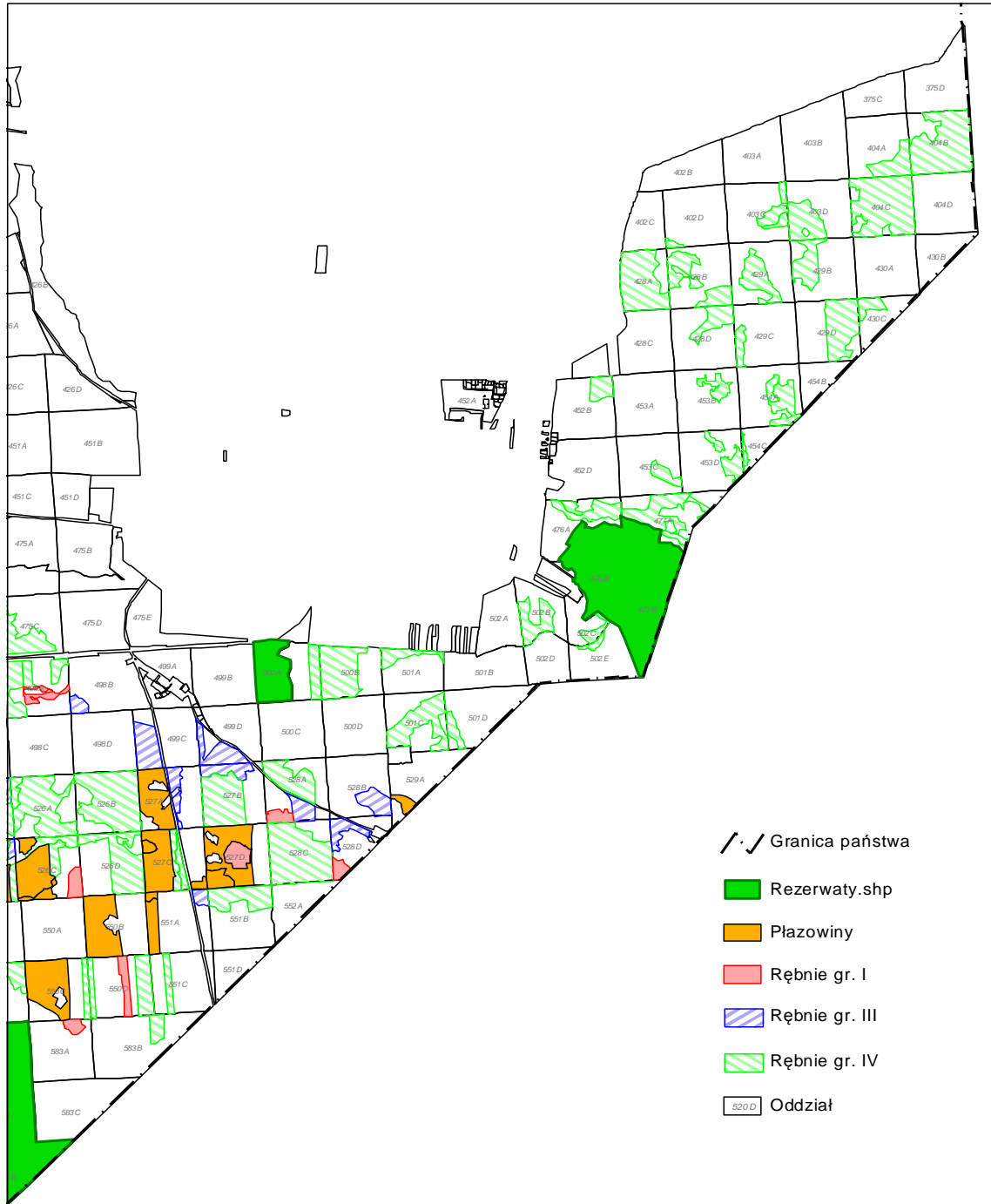
Zabiegami zapisanymi w *Ekspertyzie* mogącymi mieć wpływ na stan środowiska po białoruskiej stronie, są zaprojektowane rębnie. *Ekspertyza* przewiduje wykonanie w bezpośrednim sąsiedztwie granicy rębni zupełnej Ib w oddziale 528DI na powierzchni 1,89 ha oraz rębni stopniowej IVd w oddziałach 404Bb, 453dj, 4554Ag,k, 477af,l na łącznej 33,43 ha. Wpływ rębni zupełnej jest niewielki, gdyż bezpośredni kontakt z pasem granicznym występuje na długości ok. 135 m. Tym bardziej z uwagi na zastosowanie rębni stopniowej do przebudowy drzewostanów (dłuższa perspektywa czasowa – okres odnowienia), nie występuje zagrożenie trwałości lasu na terenach przygranicznych i wywołanie niekorzystnych

zmian środowiskowych. Co więcej, zaprojektowane zabiegi mają charakter ochronny. Ich zadaniem jest zapobieżenie dalszemu rozpadowi drzewostanów, spowodowanego przez postępującą gradacją kornika drukarza.

Zaprojektowanie przy pasie granicznym uprzątnięcia płazowiny (oddz. 529Ai, pow. 1,85 ha), ma za zadanie przygotowanie pod odnowienie powierzchni, gdzie rozpad drzewostanu w wyniku gradacji już nastąpił.

Realizacja zapisów *Ekspertyzy* nie spowoduje negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ryc.1. Usytuowanie rębni przygranicznych

3. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

W *Prognozie* przytoczono jedynie najistotniejsze informacje dotyczące obiektu.

3.1 Ogólna charakterystyka obszaru nadleśnictwa

3.1.1. Położenie nadleśnictwa

Treść odnosząca się do położenia a zawarta w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległa zmianie.

3.1.2. Lesistość

Dane dotyczące lesistości, zawarte w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

3.1.3. Dominujące funkcje lasów

Podział wg Dominujących funkcji lasu oraz kategorii ochronności, zawarty w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległ zmianie.

3.2. Walory przyrodniczo-leśne nadleśnictwa

3.2.1. Geomorfologia i gleby

Geomorfologii i opis gleb, zawarty w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległ zmianie.

3.2.2. Wody

Stosunki wodne, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

3.2.3. Klimat

Warunki klimatyczne nie uległy zmianie w stopniu wymagającym ich aktualizacji.

3.2.4. Typy siedliskowe lasu

Typy siedliskowe lasu, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

3.2.5. Drzewostany

Opis drzewostanów, zawarty w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległ zmianie. Ponieważ nie była prowadzona pełna inwentaryzacja, niemożliwe jest przedstawienie właściwych danych wg stanu na 10.2015 r.

3.2.6. Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej

Punktem odniesienia do oceny stanu siedlisk przyrodniczych, na lustrowanej powierzchni, była ich ocena dokonana dla poszczególnych wydzieleń podczas prac urządzeniowych przy sporządzaniu PUL na lata 2012-2021.

Przy aktualnej ocenie wykorzystano opracowanie „Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik metodyczny” pod redakcją Wojciecha Mroza. Jednak zapis oceny ogólnej stanu zachowania siedlisk w poszczególnych wydzieniach przyjęto z „Metodyki inwentaryzacji leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Lasach Państwowych”, w formie A, B, C, gdyż taki zapis (i kryteria oceny) był stosowany podczas opracowywania PUL. Na potrzeby niniejszej Prognozy można w ogólnym przybliżeniu przyjąć iż ocena stanu zachowania siedlisk A odpowiada ocenie FV, B – U1 a C – U2 wg kryteriów stosowanych w monitoringu przyrodniczym (GIOŚ).

W żadnym przypadku nie stwierdzono poprawy stanu siedliska. Został on utrzymany lub uległ pogorszeniu, co miało wpływ na obniżenie oceny ogólnej. Parametry siedliska przyrodniczego i wskaźniki specyficznej struktury i funkcji wpływające na zmianę oceny zamieszczono w poniższej tabeli. Parametr powierzchni siedliska nie uległ w żadnym przypadku zmianie.

Tabela 2. Ocena stanu siedlisk przyrodniczych poddanych lustracji terenowej.

Ocena ogólna		Pow. ha	Oddziały, pododdziały	Parametry wpływające na zmianę oceny siedliska przyrodniczego	Wskaźnika gospodarczo- ochronna wg Ekspertyzy
V rewizja [2011]	Lustracja [2015]				
1	2	3	4	5	6
9170 Grąd subkontynentalny					
A	A	183,88	402Bc; 403Cd; 453Bk; 501Di,o; 499Df; 544Ac, 544Ba; 218Dd,f; 219Cc,d; 251Ac; 277Ab; 280Ab; 312Db,d; 366Bc; 338Aa,b,h; 338Ch; 366Bf; 366Da; 367Ak; 367Cc; 396Af,h,j; 396Ca; 424Bd; 425Ac,d,g; 394Ab.	Brak zmiany.	Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)
A	B	72,15	544Ad; 545Ai; 606Bb; 219Ai; 250Ci; 279Ad; 280Aa,f; 280Bc; 280Cc; 280Dc,f; 308Ah; 366Bh; 469Bb.	<u>Specyficzna struktura i funkcja</u> Charakterystyczna kombinacja florystyczna: - zubożenie składu florystycznego runa lub zanik charakterystycznych gatunków*.	Rb. III, Rb. IV, Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)
A	C	97,18	528Ag; 497Ad; 494Bb; 521Cd; 545Ad,h; 251Cd; 279Cd; 29Dd; 338Cc; 473Bd; 473Cf.	Ekspansywne gatunki rodzime w runie: - podwyższony udział lub dominacja (<i>Calamagrostis spp.</i> , <i>Rubus spp.</i> , <i>Urtica dioica</i>). Struktura pionowa i przestrzenna roślinności: -zaburzenia wielogeneracyjności drzewostanów lub zanik drzewostanów na dużych powierzchniach. Wiek drzewostanu: - obniżenie wieku drzewostanu (zamieranie najstarszych klas wieku). Naturalne odnowienie	Rb. I, Rb. III, Rb. IV, Uprzątnięcie płazowin

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA

Ocena ogólna		Pow. ha	Oddziały, pododdziały	Parametry wpływające na zmianę oceny siedliska przyrodniczego	Wskaźówka gospodarczo-ochronna wg Ekspertyzy
V rewizja [2011]	Lustracja [2015]				
1	2	3	4	5	6
				<p>drzewostanu: - brak naturalnego odnowienia w miejscach rozpadu drzewostanu, - brak gatunków charakterystycznych lub zgryzione przez zwierzynę płową.</p> <p><u>Perspektywy ochrony</u> Zachowanie siedliska w stanie nie pogorszonym w perspektywie 10-20 lat nie jest pewne lub będzie bardzo trudne.</p>	
B	B	474,45	375Cb; 402Bd; 402Cc,f; 402Da; 403Cc; 428Ca,b,d; 428Dg,h; 429Cb; 453Aa; 453Bc; 500Cd; 500Da,b,d; 501Ca; 501Dn; 529Af,g,h,j; 498Bo; 498Ci; 499Cf; 499Da; 526Bb; 520Dk; 546Ch; 579Cd; 580Ab; 605Dg; 608Ca,c; 608Db,d; 638Am; 216Ab,c,f; 216Ba,b,c; 216Db; 218Bg; 218Da; 219Ao; 219Ca,b; 250Bb,d; 277Aa; 279Aa,f; 280Bb; 280Ca,g; 311Da; 312Aa; 312Bb,f; 312Ca; 312Df; 338Bf; 338Cb; 63Ao; 364Dh; 365Ab,c; 367Al,n; 367Cd; 396Ac; 393Ba; 395Cf; 395Da; 423Aa,c,d.	Brak zmiany.	Rb. III, Rb. IV, Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)
B	C	150,67	375Dw; 500Bb,c; 528Aj; 528Dl; 529Ai; 496Dg; 497Cf; 499Dg; 525Db; 527Df; 549Ac,d; 551Ba; 523Bf; 545Ac; 219Ak,l,n; 280Ad; 312Cb; 312Dg; 338Bc; 338Cg; 36Aw; 367Ca; 473Aa; 473Bf; 471Aj; 472Bc.	<p><u>Specyficzna struktura i funkcja</u> Charakterystyczna kombinacja florystyczna: - zubożenie składu florystycznego runa lub zanik charakterystycznych gatunków*. Ekspansywne gatunki rodzime w runie: - podwyższony udział lub dominacja (<i>Calamagrostis spp.</i>, <i>Rubus spp.</i>, <i>Urtica dioica</i>). Struktura pionowa i przestrzenna roślinności: -zaburzenia wielogeneracyjności drzewostanów lub zanik drzewostanów na dużych powierzchniach. Wiek drzewostanu: - obniżenie wieku drzewostanu (zamieranie najstarszych klas wieku). Naturalne odnowienie drzewostanu: - brak naturalnego odnowienia w miejscach rozpadu drzewostanu, - brak gatunków charakterystycznych lub zgryzione przez zwierzynę płową.</p> <p><u>Perspektywy ochrony</u> Zachowanie siedliska w stanie nie</p>	Rb. I, Rb. III, Rb. IV, Uprzątnięcie płązowin, Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)

Ocena ogólna		Pow. ha	Oddziały, pododdziały	Parametry wpływające na zmianę oceny siedliska przyrodniczego	Wskaźnika gospodarczo- ochronna wg <i>Ekspertyzy</i>
V rewizja [2011]	Lustracja [2015]				
1	2	3	4	5	6
				pogorszoną w perspektywie 10-20 lat nie jest pewne lub będzie bardzo trudne.	
C	C	290,56	375Cc; 375Ds; 402Bf; 402Cb; 403Dc,d; 528Ab,h; 498Ap; 525Cg; 526Aa,f; 527Da; 549Bf,k; 549Da,b,l; 492Ad; 520Dn; 523Bh; 546Cd; 579Ba; 579Dc; 605Cj,p; 605Dc,d,l; 606Bf; 638Aa; 216Ag; 216Dc; 218Bf,j,k; 218Dg; 219Ab, m; 219Cf; 250Bc; 250Da; 251Ab; 279Ab,c; 279Ba,h; 279Ca,b,c,g; 280Ac; 280Cb,d,f; 280Da,d; 311Ba; 311Db; 312Bc; 312Dc; 336Bg; 338Ca; 473Ab,c,473Ba,b; 473Cc,d; 422Bd; 423Ab,f; 447Cc,g; 448Cf; 469Ba,c; 471Aa,b,c,d,f,h; 472Da.	Brak zmiany.	Bez zabiegów, Rb. I, Rb. III, Rb. IV, Uprzątnięcie płazowin, Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)
91D0 Bory i lasy bagienne					
A	A	18,01	549Dc; 544Ah; 638Dj	Brak zmiany.	Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)
A	Brak siedliska	0,50	219Aj	Błąd podczas sporządzania PUL.	Cięcia sanitarne - Trzebieże (TP)

* Z uwagi na okres prac terenowych nie brano pod uwagę gatunków wczesnowiosennych.

3.3. Formy ochrony przyrody występujące na gruntach nadleśnictwa

Formy ochrony przyrody występujące na gruntach nadleśnictwa, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

3.3.1. Rezerваты przyrody

Dane dotyczące rezerwatów przyrody, opisanych w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

3.3.2. Obszary Chronionego Krajobrazu

Zapisy dotyczące Obszaru chronionego krajobrazu Puszcza Białowieska, zawarte w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie straciły na aktualności.

3.3.3. Obszary Natura 2000

Projekt planu zadań ochronnych obszaru Puszcza Białowieska – PLC 200004 został wykonany przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku w 2011 roku. Do tej pory jednak nie został on zatwierdzony. W grudniu 2014 roku zaktualizowano SDF dla obszaru.

Pozostałe zapisy zawarte w tym punkcie, opisane w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

3.3.4. Pomniki przyrody

Nie zaszły zmiany (lub brak danych o takich zmianach), które wymagałyby uaktualnienia zapisów dotyczących tej formy ochrony, w stosunku do danych zawartych w *Prognozie* na lata 2012-2021.

3.3.5. Stanowiska dokumentacyjne

Nie zaszły zmiany dotyczące stanowisk dokumentacyjnych w stosunku do opisu zawartego w *Prognozie* na lata 2012-2021.

3.3.6. Użytki ekologiczne

Nie zachodzą przesłanki skłaniające do aktualizacji zestawienia użytków ekologicznych w stosunku do danych zawartych w *Prognozie* na lata 2012-2021. Ekspertyza w żaden sposób nie dotyczy powierzchni nieleśnej.

3.3.7. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Nie zachodzą przesłanki skłaniające do aktualizacji listy gatunków chronionych roślin i zwierząt w stosunku do danych zawartych w *Prognozie* na lata 2012-2021.

3.4. Leśny Kompleks Promocyjny

Zapisy dotyczące leśnego kompleksu promocyjnego opisanego w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie wymagają aktualizacji.

3.5. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

W stosunku do stycznia 2012 roku zaszły zasadnicze zmiany w stanie środowiska na opisywanym terenie. Gradacja kornika drukarza przybrała miejscami charakter klęski. W związku z tym działania zapisane w *Ekspertyzie* mają charakter ratunkowy.

3.5.1. Puszcza Białowieska PLC200004

Nie zaszły zmiany dotyczące opisu obszaru Natura 2000 w stosunku do opisu zawartego w *Prognozie* na lata 2012-2021.

3.6. Grunty przeznaczone do zalesienia

W *Ekspertyzie* nie przewidziano gruntów do zalesienia.

3.7. Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną.

Obszary kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną są tożsame z opisanymi w *Prognozie* na lata 2012-2021 i nie uległy one zmianie.

3.8. Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji Ekspertyzy.

Zapisy dotyczące problemów ochrony przyrody istotnych z punktu widzenia realizacji *Ekspertyzy*, nie uległy zmianie w stosunku do opisanych w *Prognozie* na lata 2012-2021.

3.9. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Ekspertyzy.

Brak realizacji zapisów zawartych w *Ekspertyzie* uniemożliwi opanowanie gradacji, co spowoduje jeszcze większe szkody w środowisku. Zaniechanie zabiegów hodowlano-ochronnych, o charakterze sanitarnym, może spowodować daleko posunięte zmiany w strukturze pionowej jak i poziomej zespołów leśnych oraz przyczynić się do zubożenia gatunkowego. Utrzymać odpowiednią strukturę lasu można jedynie przez stosowanie odpowiednich zabiegów hodowlano-ochronnych. Samodzielne i niekontrolowane odnawianie się drzewostanów o niewłaściwym składzie gatunkowym, może doprowadzić do dominacji jednego gatunku a tym samym do całkowitej zmiany danej fitocenozy.

4. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE EKSPERTYZY NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000

4.1. Przewidywane oddziaływanie Ekspertyzy na środowisko

Tabela 3. Przewidywane oddziaływanie Ekspertyzy na potrzeby aneksu do planu urządzenia lasu na środowisko w granicach zasięgu Nadleśnictwa Białowieża

Lp.	Elementy środowiska	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie ¹⁾ na elementy środowiska				Oddziaływanie łączne ²⁾ planowanych czynności i zadań gospodarczych
		Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnie gniazdowe i przebudowa stopniowa	Brak zabiegu	
1.	Różnorodność biologiczna	+3	0	+3	-1	+3
2.	Ludzie	+2	+1	+1	-1	+2
3.	Zwierzęta	+1	0	0	0	0
4.	Rośliny	-1	0	0	+1	-1
5.	Woda	+1	0	0	+1	+2
6.	Powietrze	+1	0	-1	+1	0

Lp.	Elementy środowiska	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie ¹⁾ na elementy środowiska				Oddziaływanie łączne ²⁾ planowanych czynności i zadań gospodarczych
		Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnie gniazdowe i przebudowa stopniowa	Brak zabiegu	
7.	Powierzchnia ziemi	0	0	-1	+1	-1
8.	Krajobraz	0	0	0	+1	+1
9.	Klimat	+1	0	+1	0	+2
10.	Zasoby naturalne	+1	0	0	0	0
11.	Zabytki	0	0	0	0	0
12.	Dobra materialne	+1	+1	+1	0	+1
13.	Łączna ocena ²⁾ oddziaływania Planu urzędzenia lasu na środowisko	+3	+2	+3	+1	+2

Objaśnienia:

¹⁾ Symbole przewidywanego znaczącego oddziaływania planowanych czynności gospodarczych na elementy środowiska oraz symbole dotyczące okresu tego oddziaływania:

+ (plus) - wpływ dodatni, pozytywny;

0 (zero) - brak znaczącego wpływu,

- (minus) wpływ ujemny, obojętny/negatywny,

1. Oddziaływanie krótkoterminowe, oddziaływanie kilkuletnie, maksymalnie do długości 1 okresu gospodarczego;

2. Oddziaływanie średnioterminowe, oddziaływanie trwające dłużej niż jeden okres gospodarczy, jednak bez trwałego wpływu na dany element środowiska;

3. Oddziaływanie długoterminowe, oddziaływanie mające względnie trwały wpływ na dany element środowiska

²⁾ Łączna ocena nie wynika ze średniej arytmetycznej poszczególnych ocen, lecz stanowi indywidualne podsumowanie zagadnienia, działania.

W celach poglądowych zestawiono, w tabeli na poprzedniej stronie, wyniki oceny eksperckiej, możliwych oddziaływań na środowisko, zamierzeń planowanych do realizacji w ramach *Ekspertyzy* w odniesieniu do wybranych aspektów środowiskowych. Wykonawca *Prognozy* przyjął, na podstawie dostępnej wiedzy, oceny ekspertów i swoich doświadczeń, biorąc w szczególności pod uwagę skalę i rodzaje planowanych do realizacji przedsięwzięć, że zaplanowane zabiegi hodowlano – ochronne, jakkolwiek wiążą się z pewną ingerencją w środowisko to nie spowodują istotnych zmian stanu środowiska.

4.1.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

W zakresie różnorodności gatunkowej - mogą być oceniane zapisy *Ekspertyzy* dotyczące:

- ✓ wpływu projektowanych zabiegów na różnorodność gatunkową grzybów, roślin i zwierząt,
- ✓ wpływu projektowanych zabiegów na zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów.

W pierwszym przypadku trudno o jednoznaczną ocenę, gdyż realizacja *Ekspertyzy* może inaczej wpływać na różne grupy gatunków. Dla niektórych grup gatunków jest to działanie negatywne dla innych pozytywne.

Wpływ *Ekspertyzy* na zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów przejawiać się będzie w miejscach gdzie zaplanowano przebudowę na powierzchniach najsilniej porażonych przez kornika drukarza. Przebudowę rębnią I zaplanowano głównie w monolitach świerkowych średnich klas wieku. Odnowienie tych powierzchni zgodnie ze składem odnowieniowym upraw wpłynie pozytywnie na bioróżnorodność. Analogiczna sytuacja będzie miała miejsce w przypadku uprzątnięcia i odnowienia płazowin. Stosowanie rębni gniazdowych i stopniowych polegać będzie na rozłożonej w czasie przebudowie drzewostanów, głównie ponad 100-letnich na siedliskach grądowych ze znacznym udziałem świerka. Należy ocenić wpływ tych działań w perspektywie krótko i długookresowej, jako pozytywny na zwiększenie różnorodności biologicznej. Już w pierwszym etapie pojawią się tam cenne gatunki drzew liściastych, co zapobiegnie procesowi nadmiernej ekspansji graba na tych powierzchniach. Zabiegi hodowlano-ochronne generalnie będą miały neutralny wpływ na bioróżnorodność, choć w niektórych przypadkach mogą przyczynić się do jej wzrostu. Sytuacja taka będzie miała miejsce m.in. w przypadku świetlistej dąbrowy, gdzie zaniechania wszelkich działań równoznaczne jest z utratą tego zbiorowiska. Na podstawie powyższej analizy należy stwierdzić, że ingerencja w drzewostany wynikająca z *Ekspertyzy* będzie miała pozytywny wpływ na bioróżnorodność.

4.1.2. Oddziaływanie na ludzi

Prace przewidziane *Ekspertyzą* wykonywane są wyłącznie w lesie, a teren objęty wycinką drzew powinien być, według wewnętrznych przepisów oraz zasad BHP, oznaczony znakami zakazu wstępu. Sama *Ekspertyza* nie zawiera zapisów mogących wpływać negatywnie na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, ale jego realizacja, bez zachowania podstawowych zasad bezpieczeństwa, może takie ryzyko zawierać. Na podwyższony stopień zagrożenia może wpłynąć odstępianie od zapisów *Ekspertyzy*, gdyż grozi to jeszcze większym nagromadzeniem martwego stojącego drewna. Pozostawienie martwych próchniejących drzew spowodowałoby duże niebezpieczeństwo dla pracowników mających je usuwać w latach następnych, a także przy próbach odnowienia powierzchni pogradacyjnych. Martwe stojące drzewa stanowią duże zagrożenie przy szlakach komunikacyjnych i turystycznych. W miejscach tych martwe drzewa powinny być „położone”. Zastosowane w *Ekspertyzie* rozwiązania, przy prawidłowym wykonaniu zaplanowanych zabiegów, nie powinny mieć negatywnego wpływu na ludzi.

4.1.3. Oddziaływanie na rośliny, w szczególności na gatunki chronione

Istotny wpływ ustaleń *Ekspertyzy* na komponenty środowiska przyrodniczego może dotyczyć wybranych gatunków roślin i grzybów. *Ekspertyza* oddziałuje bezpośrednio na te gatunki lub może też oddziaływać pośrednio, poprzez zmiany ich siedlisk.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie *gatunkowej ochrony roślin* wprowadzono zakaz niszczenia siedlisk roślin. Zakaz ten nie dotyczy wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jednakże, jeżeli technologia prac umożliwia zachowanie stanowisk gatunków chronionych

należy ją promować. Odstępstw od zakazów nie stosuje się do gatunków oznaczonych symbolem (3) w załączniku nr 1 i 2 do rozporządzenia. W przypadku Nadleśnictwa Białowieża jest to leniec bezpodkwiatowy. Z kolei w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunkowej ochrony grzybów, odstępstw od tożsamego zakazu niszczenia siedlisk nie stosuje się do gatunków oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia. W przypadku Nadleśnictwa Białowieża jest to granicznik płucnik. Dla tego gatunku wyznaczono strefy ochronne.

Ocenę oddziaływania zapisów *Ekspertyzy* na chronione i rzadkie gatunki przeprowadzono z zastosowaniem analizy dostępnych danych o występowaniu tych gatunków. Znane są stanowiska granicznika płucnika.

W przypadku gatunków, których lokalizacja nie jest znana, analizę potencjalnego wpływu należy rozpatrywać w kontekście siedlisk tych gatunków. Ponieważ z analizy wpływu zapisów *Ekspertyzy* na siedliska przyrodnicze otrzymujemy wniosek o braku istotnego (negatywnego) wpływu na te siedliska, można założyć, że realizacja tych zapisów nie wpłynie w sposób negatywny na populacje roślin chronionych. Nie można jednak wykluczyć, że pojedyncze stanowiska mogą zostać uszkodzone podczas prac leśnych.

Analiza wpływu zapisów *Ekspertyzy* na chronione gatunki roślin, które są jednocześnie gatunkami z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, omówione zostaną w punkcie „Przewidywane oddziaływanie planu na gatunki sieci Natura 2000”.

Tabela 4. Przewidywany wpływ planowanych czynności gospodarczych na chronione gatunki roślin i grzybów

Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Bez zabiegów gospodarczych	Planowane zabiegi gospodarcze								Rodzaj oddziaływania	Wpływ oddziaływania	Uzasadnienie
		zalesienia	odnowienia	pielęgnowanie drzewostanów	rodzaj rębni							
					I	II	III	IV	V			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Granicznik płucnik <i>Lobaria pulmonaria</i>	10									brak	brak	Brak wpływu na stan zachowania gatunku.
				40						1	0	Brak negatywnych skutków oddziaływania ustaleń <i>Ekspertyzy</i> , pod warunkiem zaniechania działań w strefie ochronnej.

Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na znane stanowiska:

Rodzaj oddziaływania:

- 1 - oddziaływanie krótkoterminowe
- 2 - oddziaływanie średnioterminowe
- 3 - oddziaływanie długoterminowe
- brak** - nie zaprojektowano zabiegu

Wpływ oddziaływania

- + (**plus**) – wpływ dodatni, pozytywny
- 0 (**zero**) – wpływ obojętny
- (**minus**) – wpływ ujemny, negatywny
- brak** – nie zaprojektowano zabiegu

Pozostałe zapisy Prognozy pozostają bez zmian.

4.1.4. Oddziaływanie na zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione

Ponieważ obszar nadleśnictwa nie posiada pełnej bazy przestrzennej rozmieszczenia gatunków zwierząt (w tym chronionych), analizę potencjalnego wpływu można rozpatrywać tylko w kontekście ingerencji w siedliska tych gatunków. Z analizy wpływu *Ekspertyzy* na siedliska przyrodnicze otrzymujemy wniosek o braku negatywnego wpływu na te siedliska. Można więc założyć, że realizacja *Ekspertyzy* nie wpłynie w sposób istotny (negatywny) na populację zwierząt chronionych (wg. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt) występujących na tych siedliskach.

4.1.5. Wpływ gatunków obcych geograficznie

Ekspertyza nie zakłada wprowadzania do drzewostanów żadnych gatunków obcych geograficznie, jako drzewa domieszkowe czy biocenotyczne - brak wpływu.

Natomiast realizacja zaleceń wynikających z Projektu Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska, polegających na usuwaniu podczas prac gospodarczych gatunków obcych (klon jesionolistny, dąb czerwony, jawor i inne), będzie miała wpływ pozytywny.

4.1.6. Oddziaływanie na wodę

Kształtowanie i ochronę właściwych stosunków wodnych na terenie nadleśnictwa przeprowadza się poprzez ustanowienie lasów wodochronnych, ochronę siedlisk bobrów i pozostawianie drzew martwych w korytach cieków puszczańskich. W sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia w Puszczy Białowieskiej, na pierwszy plan wysuwa się problem z nadmiernym opadem substancji organicznych z porażonych i martwych świerków. Proces ten powoduje zakwaszenie wierzchnich warstw gleby, wód powierzchniowych a nawet płytko zalegających wód gruntowych. Wskazówki zapisane w *Ekspertyzie* mające powstrzymać gradację a więc i procesy destrukcji drzewostanów wpłyną pozytywnie na wody powierzchniowe i podziemne.

4.1.7. Oddziaływanie na powietrze

Wpływ wykonywania prac nie ma znaczącego oddziaływania na powietrze, dlatego można uznać je za neutralne. Prace przy zabiegach hodowlano - ochronnych na ogół w niewielkim stopniu powodują uwalnianie spalin do atmosfery. Są to jednak wartości minimalne. *Ekspertyza* zakłada utrzymanie powierzchni leśnej na dotychczasowym poziomie i odbudowę porażonych drzewostanów, co zapewni utrzymanie pozytywnego wpływu kompleksu leśnego na powietrze.

4.1.8. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Ingerencja w środowisko glebowe zachodzi głównie poprzez zdzieranie pokrywy dna lasu, ubijanie gleby i niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gleby wyciekającymi olejami i smarami. Działania gospodarcze wykonywane na podstawie *Ekspertyzy* mogą miejscowo wpłynąć nieznacznie negatywnie na powierzchnię ziemi, a zwłaszcza pokrywę glebową. Dotyczy to głównie efektów stosowania maszyn leśnych. Aby ograniczyć ten wpływ, w programie ochrony przyrody zamieszczono wskazanie, aby w możliwie największym zakresie wykonywać prace w okresie zimowym (pokrywa śnieżna, mróz) oraz stosować sieć szlaków zrywkowych.

4.1.9. Oddziaływanie na krajobraz

Z zaplanowanych w *Ekspertyzie* działań, największy potencjalny wpływ na krajobraz będą miały rębnie I oraz uprzątnięcia płazowin. Zabiegi te prowadzą do usunięcia porażonego drzewostanu lub jego pozostałości i pozostawiają w tym miejscu otwartą przestrzeń. Efekt takiego działania w miejscu realizacji ma ujemny wpływ na lokalny krajobraz. Musimy jednak wziąć pod uwagę, że alternatywą byłoby pozostawienie porażonych i rozpadających się drzewostanów. W tej sytuacji można przyjąć, że wpływ na krajobraz, działań realizowanych w ramach *Ekspertyzy* będzie neutralny.

4.1.10. Oddziaływanie na klimat

Zapisy zawarte w *Ekspertyzie* zmierzają do powstrzymania gradacji i odbudowy porażonych drzewostanów świerkowych. Będą miały zatem pozytywny długoterminowy wpływ na klimat obszarów leśnych, a także na roślinność i zwierzęta tu bytujące. Negatywny wpływ krótkoterminowy jest pomijalny, gdyż drzewostany będące w stanie rozpadu i tak zatraciły cechy charakterystycznego topoklimatu leśnego.

4.1.11. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Wyłączenie z użytkowania, w PUL na lata 2012-2021, dużych partii drzewostanów miało w zamyśle spowodować wzrost zasobów naturalnych w postaci wyższej miąższości drzewostanów. Jednak, przy splocie niekorzystnych czynników, uniemożliwiło podjęcie skutecznej walki z rozwijającą się gradacją kornika drukarza. Spowodowało to znaczne ubytki w zasobach naturalnych Nadleśnictwa Białowieża.

Oddziaływanie ekspertyzy na zasoby naturalne sprowadza się do wpływu jej zapisów na stan, wielkość i strukturę zasobów drewna w lasach nadleśnictwa. Etat użytków głównych (rębne i przedrębne) został określony w ekspertyzie, w wysokości 375075 m³ brutto, co stanowi 49,7% prognozowanego przyrostu bieżącego w trakcie obowiązywania PUL (754200 m³). Wiadomo już jednak, że w wyniku gradacji kornika drukarza przyrost w takim rozmiarze jest nieosiągalny. Natomiast wielkość etatu określonego w prognozie jest niezbędna do skutecznej walki z kornikiem (likwidacja przyszłych ognisk zapalnych, jak również usunięcie już porażonych drzewostanów w celu umożliwienia odnowienia).

Nadrzędnym celem sporządzenia ekspertyzy na potrzeby aneksu jest powstrzymanie gradacji, a poprzez to zapewnienie w przyszłości wzrostu zasobów drzewnych. Można więc jednoznacznie stwierdzić, iż jego realizacja będzie miała pozytywny wpływ na stan zasobów drzewnych.

4.1.12. Wpływ cięć odnowieniowych na sąsiadujące ekosystemy

Krótkotrwały negatywny wpływ na sąsiadujące ekosystemy może wystąpić w przypadku stosowania rębni I oraz uprzętnięcia płazowin. Dotyczyć to będzie zbiorowisk wrażliwych na zmianę lokalnych stosunków wodnych oraz rezerwatów przyrody. W średnim i dłuższym okresie wpływ ten będzie neutralny lub pozytywny. Zaprojektowane zabiegi realizowane będą w większości rębniami gniazdowymi i stopniowymi, które w dużym stopniu naśladują naturalne procesy odnowieniowe. Stała osłona gleby, zapewnia ciągłość procesów akumulacji i rozkładu ściółki. W związku z tym, przy prawidłowym wykonaniu zaplanowanych cięć, nie powinny mieć one znaczącego wpływu na sąsiadujące ekosystemy. Zastosowane w *Ekspertyzie* rozwiązania przy prawidłowym wykonaniu zaplanowanych zabiegów, nie powinny mieć znaczącego wpływu na sąsiadujące ekosystemy.

4.1.13. Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej

W warunkach klęski gradacyjnej, podjęcie działań mających na celu usunięcie martwych lub zamierających drzew, przy zachowaniu należytej ostrożności, należy traktować, jako działanie pozytywne. W tym wypadku odstępianie od zapisanych w *Ekspertyzie* działań może spowodować ujemne skutki w postaci upadku martwych drzew na zabytki i dobra kultury materialnej. Na tej podstawie można uznać, że realizacja zapisów analizowanego dokumentu ma pozytywne oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej.

4.2. Oddziaływanie na obszary NATURA 2000

Zasadniczo zapisy dotyczące oddziaływania na obszary Natura 2000, opisanego w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie wymagają aktualizacji. Należy jednak zaznaczyć, że polem działania będą głównie drzewostany pokłękowe.

4.2.1. Oddziaływanie na siedliska przyrodnicze

Na terenie zarządzanym przez Nadleśnictwo Białowieża występuje 8 siedlisk przyrodniczych, 4 siedliska leśne i 4 nieleśne.

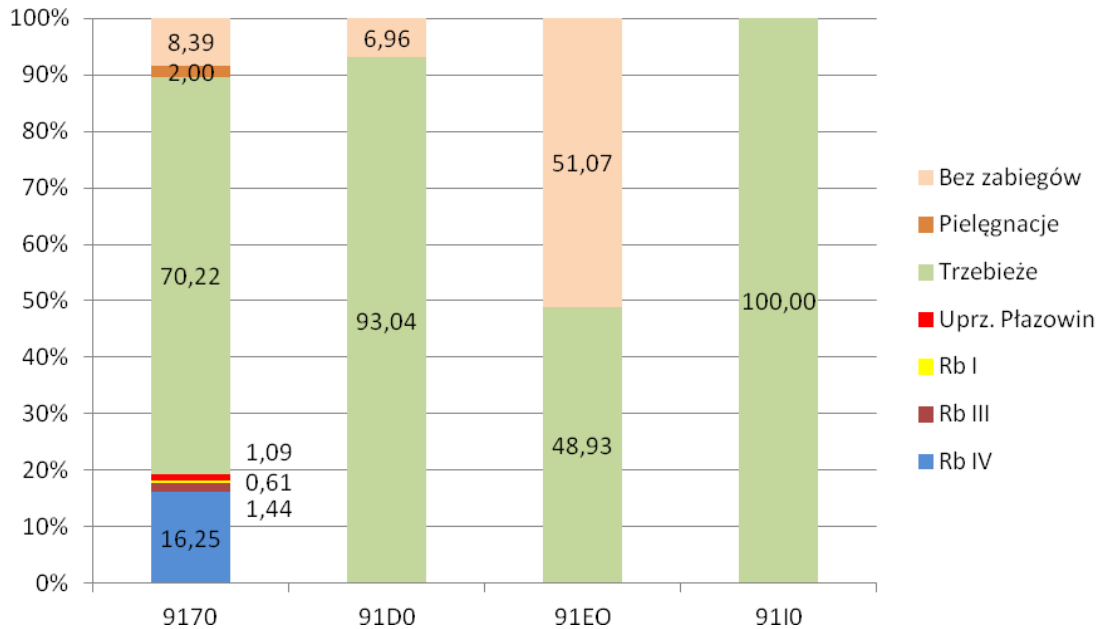
Projekt *Ekspertyzy* nie przewiduje żadnych działań na siedliskach nieleśnych. Jego realizacja nie wpłynie negatywnie na stan tych siedlisk.

Tabela 5. Rodzaje planowanych zabiegów w wydzieleniach z siedliskami przyrodniczymi
Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze	Planowane zabiegi gospodarcze									Bez zabiegów gospodarczych	Uwagi
	Odnawienia	Pielęgnowanie drzewostanów*	Trzebieże	Uprzątnięcie płazowin	Rodzaj rębni						
					I	II	III	IV	V		
ha / %											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
PLC 200004 Puszcza Białowieża											
9170 Grąd subkontynentalny		94,22	3305,65	51,47	28,66		67,75	765,00		395,19	Brak działań mogących wpłynąć negatywnie na siedlisko
		2,00	70,22	1,09	0,61		1,44	16,25		8,39	
Liczba wydzieleni: 1248; Powierzchnia siedliska 4707,94 ha											
91D0 Bory i lasy bagienne			113,68							8,51	Brak działań mogących wpłynąć negatywnie na siedlisko
			93,04							6,96	
Liczba wydzieleni: 42; Powierzchnia siedliska 122,19 ha											
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe			209,65							218,81	Brak działań mogących wpłynąć negatywnie na siedlisko
			48,93							51,07	
Liczba wydzieleni: 148; Powierzchnia siedliska 428,46 ha											
91I0 Ciepłolubne dąbrowy			3,99								Brak działań mogących wpłynąć negatywnie na siedlisko
			100,00								
Liczba wydzieleni: 1; Powierzchnia siedliska 3,99 ha											

* - czyszczenia wczesne i późne

Ryc.2. Udział [%] powierzchni siedlisk naturalnych według rodzajów zabiegów

9170 Grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*, *Melitti Carpinetum*).

Powierzchnia siedliska poddana analizie wynosi 4707,94 ha, w tym na 395,19 ha (8,39%) *Ekspertyza* nie przewiduje działań hodowlano-ochronnych. Pielęgnacje zaprojektowano na powierzchni 94,22 ha (2,00%). Są to zabiegi czyszczeń wczesnych

i późnych w drzewostanach o wieku do 25 lat. Największą powierzchnię zajmują trzebieże, które zaprojektowano na 3305,65 ha (70,22%) siedlisk grądowych. Uprzątanie płazowin dotyczy powierzchni 51,47 ha (1,09%). Rębnię I zaplanowano na 28,66 ha i obejmują drzewostany młodsze (od IIa do Vb klasy wieku). Są to głównie monolity świerkowe w znacznym stopniu uszkodzone przez kornika. Rębnię III zaprojektowano na powierzchni 67,75 ha, z czego 49,46 ha w drzewostanach ponad 100-letnich, natomiast rębnię IVD na powierzchni 765,00 ha, w tym 608,07 ha w drzewostanach ponad 100-letnich. Rębnie te zaplanowano w drzewostanach do 100 lat uszkodzonych w stopniu umożliwiającym przebudowę rębniami gniazdowymi i stopniowymi, oraz w drzewostanach ponad 100-letnich wymagających przebudowy, bez względu na stopień ich uszkodzenia. Pierwsze wejście dotyczy 30-40% powierzchni w wydzieleniu leśnym i proces ten rozłożony jest na okres 20 do 30 lat. Efektem będzie nie tylko przeciwdziałanie skutkom gradacji kornika, ale też procesom nadmiernej ekspansji graba oraz wzbogacenie składu gatunkowego i poprawa struktury pionowej. Stosowane zabiegi gospodarcze nie zmniejszają też powierzchni siedliska.

Skutkiem zaniechania działań hodowlano-ochronnych byłby ponadnormatywny opad substancji organicznej, prowadzący do zakwaszenia wierzchnich warstw gleby, wód powierzchniowych a nawet wód gruntowych. Sytuacja taka odbiłaby się negatywnie na stanie siedliska grądu subkontynentalnego. W zaistniałej sytuacji należy stwierdzić, że realizacja *Ekspertyzy* w przedstawionej formie nie wpłynie negatywnie na stan siedliska.

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Ledo-Sphagnetum*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne).

Powierzchnia siedliska poddana analizie wynosi 122,19 ha, w tym na 8,51 ha (6,96%) *Ekspertyza* nie przewiduje działań hodowlano-ochronnych. Na pozostałej powierzchni tj. 113,68 ha (93,04%) siedliska, zaprojektowano trzebieże. Zabieg ten przewidziano w drzewostanach z udziałem świerka. Rozmiar pozyskania powinien być traktowany fakultatywnie (usuwanie posuszu czynnego) i wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzenianiem się gradacji. Zaprojektowane trzebieże nie wpłyną negatywnie na stan zachowania siedliska.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Fraxino-Alnetum*, olsy źródliskowe).

Powierzchnia siedliska poddana analizie wynosi 428,46 ha, w tym na 209,65 ha (48,93%) *Ekspertyza* nie przewiduje działań hodowlano-ochronnych. Na powierzchni 209,65 ha (48,93%) siedliska zaprojektowano trzebieże. Zabieg ten przewidziano w drzewostanach z udziałem świerka. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzenianiem się gradacji. Zaprojektowane zabiegi nie wpłyną negatywnie na stan zachowania siedliska.

91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*).

Na terenie nadleśnictwa siedlisko występuje tylko w jednym wydzieleniu na powierzchni 3,99 ha. *Ekspertyza* zakłada wykonanie trzebieży na tej powierzchni. Zabieg ten

ma zapewnić utrzymanie dobrego stanu sanitarnego jak również dopuścić światło do dna lasu i zahamować proces zacieniania tego płatu siedliska. Do właściwej ochrony siedliska niezbędne jest rozluźnienie a nawet usunięcie drugiego piętra drzewostanu, co w połączeniu z usunięciem podrostów i podszytów dawałoby nadzieję na stworzenie odpowiednich warunków świetlnych do utrzymania roślin światłolubnych w runie. *Ekspertyza* nie będzie miała negatywnego oddziaływania na siedlisko.

4.2.2. Wpływ zabiegów gospodarczych na gatunki roślin będące przedmiotem ochrony w sieci Natura 2000

Na terenie Nadleśnictwa Białowieża występują 3 gatunki roślin będące przedmiotem ochrony w obszarze Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska, są to:

- ✓ 1437 Leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*,
- ✓ 1477 Sasanka otwarta *Pulsatilla patens*,
- ✓ 1939 Rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*.

Populacji tych gatunków jest nieliczna i słabo rozpoznana. Przed przystąpieniem do prac leśnych należy wyraźnie oznaczyć znane stanowiska oraz zlustrować teren w poszukiwaniu nowych. Prowadząc prace leśne należy uważać przy pracy sprzętem leśnym stosowanym do zrywki, składowaniu stosów z drewnem, myślowaniu dłużyć. Najlepszym rozwiązaniem jest prowadzenie prac przy pokrywie śnieżnej.

Wymienione wyżej gatunki są szczególnie wrażliwe na pogorszenie warunków świetlnych w miejscach gdzie występują. Zaplanowane w *Ekspertyzie* zabiegi, w tym głównie trzebieże, zapewnią zwiększony dostęp światła, który jest niezbędny dla ich prawidłowego rozwoju i rozmnażania. Umiejętnie prowadzona gospodarka leśna ma zatem pozytywny wpływ poprzez utrzymanie światła w dnie lasu.

W zaistniałej sytuacji należy stwierdzić, że realizacja *Ekspertyzy* w przedstawionej formie wpłynie pozytywnie na stan tych gatunków.

4.2.3. Wpływ zabiegów gospodarczych na gatunki zwierząt będące przedmiotem ochrony w sieci Natura 2000

Za przedmiot ochrony uważane są gatunki, które w dokumencie SDF obszaru Natura 2000 mają ocenę populacji w przedziale A-C, która jest ustalana na podstawie „Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000” z 2010 roku.

W poniższej tabeli zamieszczono szczegółową analizę wpływu planowanych czynności gospodarczych na gatunki dla których wyznaczono strefy ochrony miejsc rozrodu i regularnego przebywania. Powierzchnia wykazana w zabiegach odnosi się do całej powierzchni wydziałów i jest większa od powierzchni objętej ochroną strefową. Wynika to z przebiegu granic ochrony strefowej, dzielących wydziałów i dotyczy 13 wydziałów.

Analizie poddano znane stanowiska bytowania zwierząt.

Tabela 6. Przewidywany wpływ planowanych czynności gospodarczych na zwierzęta z Załącznika Dyrektywy Ptasiej występujących na terenie nadleśnictwa

Nazwa i kod przedmiotu ochrony	Liczba wydzieleń	Bez zabiegów gospodarczych	Planowane zabiegi gospodarcze w ha					Oddziaływanie ¹⁾		Uzasadnienie			
			zalesienia	odnowienia	pielęgnowanie drzewostanów	rodzaj rębni					Rodzaj oddziaływania	Wpływ oddziaływania	
						I	II	III	IV				V
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Ptaki													
A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	4	20,24									brak	brak	Wszelkie prace związane z wycinką drzew i krzewów w granicach wyznaczonej strefy mogą się odbywać po uzyskaniu zgody RDOŚ. Brak negatywnych skutków oddziaływania ustaleń Ekspertyzy.
	12				71,90						1	0	
	1								13,68		3	0	
A089 Orlik krzykliwy <i>Clanga pomarina</i>	29	102,16									brak	brak	
	54				173,27						1	0	
	3								20		3	0	
A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	1				1,18						1	0	
	1								12,89		3	0	

¹⁾ Symbole wpływu planowanych czynności gospodarczych na znane stanowiska:

Rodzaj oddziaływania:

- 1 - oddziaływanie krótkoterminowe
- 2 - oddziaływanie średnioterminowe
- 3 - oddziaływanie długoterminowe
- brak - nie zaprojektowano zabiegu

Wpływ oddziaływania

- + (plus) – wpływ dodatni, pozytywny
- 0 (zero) – wpływ obojętny
- (minus) – wpływ ujemny, negatywny
- brak – nie zaprojektowano zabiegu

Ocena wpływu planowanych zabiegów na populacje poszczególnych gatunków:

A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*

Oddziaływanie – celem zaplanowanych zabiegów jest przeciwdziałanie rozpadowi drzewostanów w wyniku gradacji kornika drukarza, a poprzez to ochrona miejsc bytowania gatunku objętego ochroną strefową. Przestrzeganie okresów ochronnych zapobiega pogorszeniu stanu populacji gatunku w wyniku realizacji *Planu*.

Propozycje działań ochronnych – ochrona strefowa. Utrzymanie właściwych stosunków wodnych w zlewniach (ochrona/tworzenie obiektów małej retencji, nie niszczenie rozlewisk tworzonych przez bobry). Pozostawianie – ochrona przestojów (Db, So, OI) na siedliskach

wilgotnych i w pobliżu terenów podmokłych. Utrzymywanie stałej obecności w nadleśnictwie drzewostanów w wieku powyżej 120 lat.

A089 Orlik krzykliwy *Clanga pomarina*

Oddziaływanie – celem zaplanowanych zabiegów jest przeciwdziałanie rozpadowi drzewostanów w wyniku gradacji kornika drukarza, a poprzez to ochrona miejsc bytowania gatunku objętego ochroną strefową. Przestrzeganie okresów ochronnych zapobiega pogorszeniu stanu populacji gatunku w wyniku realizacji *Planu*.

Propozycje działań ochronnych – ochrona strefowa. Utrzymywanie płątów ponad 100 letnich drzewostanów o powierzchni co najmniej 5 ha w pobliżu terenów otwartych. Pozostawianie kęp starodrzewów na zrębach.

A223 Włochatka *Aegolius funereus*

Oddziaływanie – celem zaplanowanych zabiegów jest przeciwdziałanie rozpadowi drzewostanów w wyniku gradacji kornika drukarza, a poprzez to ochrona miejsc bytowania gatunku objętego ochroną strefową. Przestrzeganie okresów ochronnych zapobiega pogorszeniu stanu populacji gatunku w wyniku realizacji *Planu*.

Propozycje działań ochronnych – utrzymywanie stałej obecności w nadleśnictwie drzewostanów w wieku powyżej 120 lat. Pozostawianie kęp starodrzewów na zrębach.

W wyniku gwałtownych zmian w drzewostanach spowodowanych gradacją, należy corocznie przeprowadzać kontrolę zasiedlania gniazd.

Poniżej zestawiono wpływ zaplanowanych zabiegów na pozostałe gatunki zwierząt (wg SDF z grudnia 2014 r.) będące przedmiotem ochrony w obszarze PLC 200004 Puszcza Białowieska.

Wpływ pozytywny - w grupie tej są gatunki związane z obszarami leśnymi, które potrzebują otwartych przestrzeni i rozluźnionych drzewostanów. Są to:

- A224 Lelek *Caprimulgus europaeus*,
- 1052 Przeplatka matura *Hypodryas maturna*.

Brak wpływu - w grupie tej znalazły się gatunki, dla których ingerencja w obszary leśne pozostanie bez wpływu, gdyż bytują one bądź na ich obrzeżach, bądź nie są bezpośrednio związane z lasami. Są to:

- A119 Krociatka *Porzana porzana*,
- A122 Derkacz *Crex crex*,
- A307 Jarzębatka *Sylvia nisoria*,
- A338 Gąsiorek *Lanius collurio*,
- 1337 Bóbr *Castor fiber*,
- 1355 Wydra *Lutra lutra*,
- 1098 Minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*,
- 1014 Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*,
- 1016 Poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*,
- 1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*,
- 1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*,

- 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*,
- 1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*,
- 1081 Pływak szerokobrzeżek *Dytiscus latissimus*,
- 1082 Kreślinek nizinny *Graphoderus bilineatus*,
- 4030 Szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*,
- 4056 Zatozeczek łamliwy *Anisus vorticulus*.

Wpływ nieistotny - zgrupowano tu gatunki najczęściej bezpośrednio związane z obszarami leśnymi, na które wpływ zaplanowanych zabiegów nie będzie miał istotnego wpływu.

- A104 Jarząbek *Bonasa bonasia*,
- A072 Trzmielojad *Pernis apivorus*,
- A080 Gadożer *Circaetus gallicus*,
- A089 Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*,
- A092 Orzełek *Hieraaetus pennatus*,
- A155 Słonka *Scolopax rusticola*,
- A165 Samotnik *Tringa ochropus*,
- A207 Siniak *Columba oenas*,
- A234 Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*,
- A239 Dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*,
- A320 Muchotówka mała *Ficedula parva*,
- A321 Muchotówka białoszyja *Ficedula albicollis*,
- A409 Cietrzew *Tetrao tetrix tetrix*,
- 1308 Mopek *Barbastella barbastellus*,
- 1352 Wilk *Canis lupus*,
- 1361 Ryś *Lynx lynx*,
- 2647 Żubr *Bison bonasus*,
- 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*,
- 1923 Średzinka *Mesosa myops*,
- 1924 Pogrzybnica Mennerheima *Oxyporus mannerheimii*,
- 1925 Rozmiarz kolweński *Pytho kolwensis*,
- 4021 Konarek tajgowy *Phryganophilus ruficollis*.

Wpływ warunkowo nieistotny - w przypadku wymienionych niżej gatunków nie da się wykluczyć pojedynczych przypadków wpływu ich na siedlisko. Do egzystencji potrzebują one starych drzewostanów z udziałem martwych i zamierających drzew. Pozostawienie części drzewostanów z zamierającymi drzewami spowoduje, że realizacja *Ekspertyzy* nie będzie miała istotnego wpływu na te gatunki.

- A217 Sóweczka *Glaucidium passerinum*,
- A238 Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*,
- A241 Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*,
- 1084 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*,
- 1085 Bogatek wspaniały *Buprestis splendens*,

- 1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*,
- 1920 Ponurek Schneidera *Boros schneideri*,
- 4026 Zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*.

Ekspertyza przedstawia sposób powstrzymania gradacji kornika drukarza, która powoduje rozpad drzewostanów na dużych powierzchniach. Zatrzymanie tego zjawiska będzie korzystne dla ekosystemów leśnych a zatem i dla organizmów tu egzystujących. Niektóre gatunki, takie jak dzięcioł trójpalczasty, chwilowo korzystają z zaistniałej sytuacji. Jednak w perspektywie czasu ich populacja załamie się na skutek drastycznych zmian ilościowych i jakościowych w łańcuchu pokarmowym. Dlatego im wcześniej uda się zatrzymać proces rozpadu drzewostanu tym będzie to korzystniejsze dla świata zwierzęcego.

W przypadku wymienionych gatunków szczególną uwagę należy zwracać na wszelkie reżimy ochronne, które ich dotyczą. W szczególności chodzi tu o zachowanie zasad postępowania w strefach ochronnych oraz wstrzymanie zabiegów gospodarczych w czasie gniazdowania. Po uwzględnieniu tych zaleceń realizacja *Ekspertyzy* nie będzie miała istotnego negatywnego wpływu na gatunki zwierząt będące przedmiotem ochrony w sieci Natura 2000.

4.2.4. Analiza zabiegów gospodarczych w kontekście projektu PZO obszaru Natura 2000 PLC200004 Puszcza Białowieska

Plan Zadań Ochronnych Obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska PLC200004 został opracowany w 2011 roku. Dokument ten poddano kilkukrotnej korekcie (RDOŚ w Białymstoku) i przeprowadzono kolejne konsultacje społeczne. Mimo upływu ponad czteroletniego okresu od jego sporządzenia, ten ważny dokument nie został jeszcze wprowadzony w życie (nie obowiązuje). Tymczasem już w 2011 roku zaobserwowano pierwsze symptomy zbliżającej się gradacji kornika drukarza. W latach 2014-15 nastąpiło wielkopowierzchniowe zamieranie drzew i drzewostanów świerkowych w skali nienotowanej od kilkadziesiąt lat. Gradacja kornika drukarza osiągnęła swoje maksimum w 2015 roku, ale według wielu przesłanek prawdopodobnie potrwa jeszcze ok. dwóch lat. Zbyt długi okres od momentu opracowania PZO do dnia dzisiejszego skutkuje sytuacją, w której część jego zapisów, odnosząca się do oceny stanu zachowania i projektowanych działań ochronnych w stosunku do gatunków związanych ze świerkiem - straciła zasadność.

Ponieważ projekt tego dokumentu zawiera działania i ograniczenia, które odnoszą się wprost do drzewostanów Nadleśnictwa Białowieża, przeanalizowano relacje zapisów projektu PZO z zakresem niezbędnych działań gospodarczo-ochronnych, określonych w *ekspertyzie*. Na poziomie ogólnym tę relację można analizować w kontekście maksymalnego możliwego rozmiaru użytkowania głównego, określonego w *ekspertyzie* na poziomie 317 894 m³ (łącznie do 2021 roku), który przy zachowaniu ograniczenia użytkowania drzewostanów ponad 100 letnich wg zasad przyjętych w urządzaniu lasu - wyniósłby 188 128 m³ (łącznie do 2021 roku). Gdyby zaś rozszerzyć definicję drzewostanów ponad 100

letnich na te, które mają zaledwie 10% drzew ponadstuletnich w składzie (takie reguły zawiera projekt PZO), to wartość ta wyniosłaby - 133 480 m³ (łącznie do 2021 roku).

Ponieważ nie znamy ostatniej (aktualnej) wersji PZO, a po wejściu w życie ustalenia tego dokumentu powinny być przeniesione do planu urządzenia lasu, należy stwierdzić, iż:

- najbardziej pilnym działaniem powinno być niezwłoczne poinformowanie organu odpowiedzialnego za opracowanie i zatwierdzenie PZO o wielkopowierzchniowych, destrukcyjnych zmianach, jakie zaszły w siedliskach przyrodniczych i siedliskach gatunków chronionych w obszarze obumarłych drzewostanów świerkowych, co ma duże znaczenie dla oceny stanu przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000, a tym samym dla zestawu działań ochronnych przewidzianych w tym dokumencie;
- obecne ustalenia PZO nie zapewniają właściwej ochrony w stosunku do wielu przedmiotów ochrony obszaru Puszcza Białowieża;
- konieczne jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej aż dla 33 przedmiotów ochrony (z ogólnej liczby 65) obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieża (konsekwentna realizacja zapisów PZO wg. stanu na 2011 rok), bowiem bez nich trudno będzie wprowadzić działania ochronne adekwatne do potrzeb ich ochrony ;
- w obecnej sytuacji najbardziej istotnym wydaje się pilne zaktualizowanie PZO o zmiany zaszły w siedliskach przedmiotów ochrony obszaru i zaprojektowanie działań, które zapewnią właściwy stan ich ochrony;
- po zatwierdzeniu PZO (zaktualizowanego o zmiany zaszły w Puszczy w okresie od jego opracowania) należy zmodyfikować działania gospodarcze przewidziane w ekspertyzie wykonanej na potrzeby sporządzenia aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża, tak by nie stały w sprzeczności z PZO.

Tabela 7. Analiza projektowanych działań ekspertyzy w kontekście działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLC200004 Puszcza Białowieża wg. projektu PZO

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	1	Utrzymanie właściwych stosunków wodnych w zlewniach puszczańskich cieków. Opracowanie projektu spowolnienia spływu wód w ciekach Puszczy Białowieżskiej z zastosowaniem bystrotoków. Realizacja projektu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Nie dotyczy.
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	2	Utrzymanie właściwej trofii starorzeczy. Szkolenia z zakresu skutków odprowadzania zanieczyszczeń i ścieków bytowych do wód powierzchniowych,	Gmina Białowieża.	Nie dotyczy.
<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>				
3	Inwentaryzacja przyrodnicza. Lustracja terenowa w celu wykrycia wszystkich płątów siedliska i	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.	

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		przeprowadzenie oceny stanu wg metodyki GIOŚ.		
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe; 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie; 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska; 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	4	Inwentaryzacja przyrodnicza.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	5	Lustracja terenowa w celu wykrycia		
	6	wszystkich płatów siedliska i		
7	przeprowadzenie oceny stanu wg metodyki GIOŚ.			
9170 Grąd subkontynentalny	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	8	Ochrona siedliska. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat na siedlisku grądu subkontynentalnego.	Obszar Natura 2000 objęty PZO - lokalizacja wg opisów taksacyjnych PUL Nadleśnictwa Białowieża.	W drzewostanach z udziałem świerka, w Ekspertyzie zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie pfazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębnego decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	9	Dostosowanie składu drzewostanu do składu zgodnego z siedliskiem przyrodniczym; w drzewostanach z dominacją osiki, brzozy, sosny i rzadziej świerka - w drzewostanach poniżej 100 lat. Stopniowa, rozłożona w czasie przebudowa przy użyciu rębni IIIB i IVD i/lub zabiegi hodowlano – ochronne prowadzące do uzyskania składu gatunkowego, dostosowanego do charakteru siedliska przyrodniczego i jego identyfikatorów fitosocjologicznych.	Nadleśnictwo Białowieża: 404Aa, 428Da, 428Db, 428Df, 502Ed, 544Ca, 545Da, 250Ca, 545Cb, 428Ac, 495Aa, 545Dg, 545Dn, 579Ac, 579Ca, 249Da, 279Da, 279Dh, 474Bg, 474Bj.	W drzewostanach z udziałem świerka <i>Ekspertyza</i> (tak jak PZO) przewiduje stosowanie rębni IVD lub TP. Inny jest jednak cel tych zabiegów - opanowanie ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka przyjęto wskazówki z PUL Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012-2021.
10	Renaturyzacja drzewostanów. Zabiegi hodowlano – ochronne	Drzewostany brzozowo –	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i>	

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		polegające na odświeżeniu i pielęgnacji nalotów i podrostów gatunków liściastych (klon zwyczajny, wiąza, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, lipa drobnolistna i iwa). Rodzaj i charakter zabiegu dostosowany do fazy rozwojowej drzewostanu (TW lub TP).	olszowe, lite olszyny i drzewostany brzoźowo – świerkowe i świerkowe – w drzewostanach poniżej 100 lat. Lokalizacja według opisów taksacyjnych PUL Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012-2021.	zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzątnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębny decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka przyjęto wskazówki z PUL Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012-2021.
	11	Eliminacja gatunków inwazyjnych. Eliminacja klona jesionolistnego, rdestowca sachalińskiego i ostrokończystego, niecierpka gruczołowatego – wycinanie, wyrwanie lub zwalczanie herbicydami. Niecierpek drobnokwiatowy usuwać przez wyrwanie, w większych skupieniach koszenie w maju (przed dojrzaniem nasion). Eliminacja turzycy drzączkowatej przez przykrycie całych płatów na 1 sezon wegetacyjny grubą folią.	Otulina Białowieskiego Parku Narodowego, rezerwy przyrody. W dalszej kolejności sąsiedztwo dróg leśnych, wzdłuż których rozprzestrzenia się gatunek inwazyjny.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	12	Zwiększenie różnorodności biologicznej siedlisk. Wystawianie pasiek w drzewostanach z lipą w składzie.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
91D0 Bory i lasy bagienne	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	13	Ochrona siedliska. Zapobieganie degradacji siedliska przez powstrzymanie się od działań gospodarczych w płatach siedliska 91D0.	Wszystkie płaty siedliska na terenie obszaru Natura 2000 objętego PZO – lokalizacja według opisów taksacyjnych PUL Nadleśnictwa Białowieża na lata 2012-2021.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano trzebieże jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	14	Ochrona siedliska.	Obszar Natura 2000	Brak zmian w zapisach PZO.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		Ograniczenie wykonywania konserwacji i odnawiania rowów melioracyjnych, z wyłączeniem sytuacji niezbędnych do utrzymania obiektów drogowych i infrastruktury kolejowej.	objęty PZO.	
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	15	Ochrona siedliska w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów na siedlisku 91E0.	Obszar Natura 2000 objęty PZO - lokalizacja wg opisów taksacyjnych PUL Nadleśnictwa Białowieża.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano trzebieże jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	16	Monitoring i usuwanie gatunków inwazyjnych. Kontrola miejsc przy korytach cieków na obecność gatunków inwazyjnych w tym: kolczurki klapowanej (<i>Echinocystis lobata</i>) i niecierpka gruczołowego (<i>Impatiens glandulifera</i>). W przypadku wykrycia gatunku inwazyjnego – usuwanie gatunków inwazyjnych.	Miejsca „wyjścia i wejścia” cieków na polany puszczańskie, sąsiedztwo mostów drogowych – na obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	17	Utrzymanie właściwych stosunków wodnych w zlewniach puszczańskich rzek z wykorzystaniem bystrotoków. Opracowanie projektu spowolnienia spływu wód w ciekach Puszczy Białowieskiej z zastosowaniem bystrotoków. Realizacja projektu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	18	Inwentaryzacja przyrodnicza. Lustracja terenowa w celu wykrycia wszystkich płatów siedliska i przeprowadzenie oceny stanu wg metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
91I0 Ciepłolubne dąbrowy	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	19	Cięcia ograniczające ocienienie dna lasu. Usunięcie II piętra drzewostanu (100%). Usuwanie podrostów i podszytów drzew liściastych i iglastych, w szczególności graba i świerka (100%).	Oddz. 249Dj.	W <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano trzebież jako zabieg sanitarny w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji.
1437 Leniec bezpodkwiatkowy <i>Thesium ebracteatum</i> ;	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	20	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykrycie stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ, zaplanowanie działań	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	21			
22				

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
1477 Sasanka otwarta <i>Pulsatilla patens</i> ; 1939 Rzepik szczeciniasty <i>Agrimonia pilosa</i>		ochronnych.		
A030 Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	23	Utrzymanie właściwych stosunków wodnych w zlewniach puszczańskich rzek z wykorzystaniem bystrotoków. Opracowanie projektu spowolnienia spływu wód w ciekach Puszczy Białowieskiej z zastosowaniem bystrotoków. Realizacja projektu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	24	Spowolnienie odpływu wód. Pozostawienie martwych, leżących drzew w korytach cieków.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A072 Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	25	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzątnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego zdecydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
A089 Orlik krzykliwy <i>Aquila pomarina</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	26	Działanie obligatoryjne. Zachowanie żerowisk gatunku. Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania rolniczego (dopuszcza się zamianę gruntów ornych na łąki i pastwiska).	Grunty użytkowane rolniczo stanowiące żerowisko gatunku.	Nie dotyczy.
	27	Działanie fakultatywne. Przywrócenie ekstensywnej gospodarki łąkarskiej. Usunięcie drzew i krzewów (w razie potrzeby), koszenie z usuwaniem biomasy lub wypas.	Trwałe użytki zielone stanowiące żerowisko gatunku.	Nie dotyczy.
	28	Działanie obligatoryjne. Zachowanie żerowisk gatunku. Utrzymanie dotychczasowego sposobu	476Ao, 426Bc, 366Bb, 338Cm, 366Ba, 338Ak,	Brak zmian w zapisach PZO.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		użytkowania rolniczego.		
	29	Działanie fakultatywne. Odtworzenie łąk wilgotnych. Usuwanie drzew i krzewów (w razie potrzeby), koszenie z usuwaniem biomasy lub złożeniem w stogi do 2 tygodni pokosu.	476Ao, 426Bc, 366Bb, 338Cm, 366Ba, 338Ak,	Brak zmian w zapisach PZO.
A119 Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	30	Przeciwdziałanie zarastaniu siedlisk gatunku. Usuwanie drzew i krzewów w pasie szuwarów wielkoturzycowych, trzcinowisk i łąk wilgotnych, przylegających do koryta rzeki Leśna i Chwiszczey.	Siedliska gatunku położone w obrębie działek ewidencyjnych: Obręb ewidencyjny Gruszki: 878/1; Obręb ewidencyjny Wierchowskie: 502/5, 608/2, 666, 701/4, 701/5, 702/4, 702/6, 708/1, 708/4, 854/3, 1269/2, 1250/2, 1250/3	Nie dotyczy.
A122 Derkacz <i>Crex crex</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	31	Inwentaryzacja przyrodnicza.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A217 Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	32	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat (drzewostanów świerkowych, sosnowych i świerkowo-sosnowych).	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego zdecydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	33	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykrycie stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A223 Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	34	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat (drzewostanów świerkowych, sosnowych i świerkowo-sosnowych).		trzebieże. O sposobie użytkowania rębego decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>				
	35	Ochrona drzew dziuplastych w drzewostanach poniżej 100 lat. Pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych wszystkich sosen i świerków z widocznymi wykutymi dziuplami - z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>				
	36	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykrycie stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A224 Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	37	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Utrzymanie składnic przykolejkowych w stanie otwartym oraz zapobieganie zarastaniu łąk, pastwisk śródleśnych oraz innych otwartych przestrzeni.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A238 Dzieciotł średni <i>Dendrocopos medius</i>	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	38	Ochrona drzew dziuplastych w drzewostanach poniżej 100 lat. Pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych i ochronnych wszystkich drzew z widocznymi wykutymi dziuplami - z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A239 Dzieciotł białogrzbiety <i>Dendrocopos leucotos</i> ; A241 Dzieciotł trójpalczasty <i>Picoides tridactylus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	39 42	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzątnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego decydował stan zdrowotny drzewostanu

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
				wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>				
	40 43	Ochrona drzew dziuplastych w drzewostanach poniżej 100 lat. Pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych i ochronnych wszystkich drzew z widocznymi wykutymi dziuplami - z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>				
	41 44	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykrycie stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A307 Jarzębatka <i>Sylvia nisoria</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	45	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykrycie stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A320 Muchotówka mała <i>Ficedula parva</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	46 47	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat na siedliskach LMśw, LMw, Lśw i Lw.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzątnięcie pławozin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego zdecydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
A338 Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	48	Inwentaryzacja przyrodnicza. Wykrycie stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
A207 Siniak <i>Columba oenas</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	49	Ochrona siedlisk gatunku w lasach gospodarczych. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	50	Ochrona drzew dziuplastych w drzewostanach poniżej 100 lat. Pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych i ochronnych wszystkich drzew z widocznymi wykutymi dziuplami - z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
		Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu poznania rozmiaru i rozmieszczenia populacji, wykonanie oceny stanu populacji wg metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	52	Utrzymanie właściwych stosunków wodnych w zlewniach puszczańskich rzek. Opracowanie projektu spowolnienia spływu wód w ciekach Puszczy Białowieskiej z zastosowaniem bystrotoków. Realizacja projektu .	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	53	Eliminacja gatunków konkurencyjnych (inwazyjnych). Zwalczanie norki amerykańskiej - w okresie największej aktywności nerek: wiosną, a szczególnie jesienią.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
1361 Ryś <i>Lynx lynx</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	54	Gospodarka łowiecka. Dostosowanie wielkości odstrzału sarny w planach łowieckich do poziomu zapewniającego utrzymanie bazy pokarmowej dla rysia.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
	55	Ochrona gatunku. Inicjowanie i wspieranie wyznaczania korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarem Parku, a lasami o dużym stopniu naturalności oraz pomiędzy Puszcza Białowieską i innymi kompleksami leśnymi, charakteryzującymi się mozaikowym zróżnicowaniem struktury siedlisk, typowym dla lasów o charakterze naturalnym (wykroty, złomy, duże zwarcie drzewostanu, obecność polan śródleśnych oraz odnowień naturalnych wraz z zasobami martwych drzew).	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
2647 Żubr <i>Bison bonasus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	56	Działania na rzecz gatunku, w szczególności: 1. Poprawa warunków żerowania wewnątrz kompleksu leśnego (użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe prowadzone w ramach działań zaplanowanych dla innych przedmiotów ochrony); 2. Utrzymanie miejsc dokarmiania w stanie minimalizującym zagrożenia sanitarne w co najmniej 14 głównych ostojach zimowych żubra (<i>Bison bonasus</i>) w oddziałach - 251, 391, 419, 422, 446, 448, 334, 697, 211, 247, 441, 470, 187, 124; 3. Łagodzenie sytuacji konfliktowych związanych z obecnością populacji żubra, w tym w zakresie wyrządzanych szkód w uprawach i polach rolnych.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	57	Monitoring populacji żubrów. Monitoring liczebności i stanu zdrowotnego zwierząt, w tym profilaktyka i obsługa lekarsko-weterynaryjna.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	58	Utrzymanie rzeczywistych i potencjalnych siedlisk rozrodu. Zapobieganie wypłycaaniu i zarastaniu oczek wodnych naturalnego i sztucznego pochodzenia. Zapobieganie nadmiernemu ocienieniu lustra wody przez usuwanie zakrzaczeń w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników.	W siedliskach otwartych: na łąkach, polanach, obrzeżach lasu, składnicach - położonych w obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
	59	Tworzenie miejsc odpowiednich do bytowania i rozrodu gatunku. Tworzenie nowych zbiorników wodnych odpowiednich do bytowania gatunku.	W siedliskach otwartych: na łąkach, polanach, obrzeżach lasu, składnicach - położonych w obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>				
	60	Inwentaryzacja rzeczywistych i potencjalnych siedlisk bytowania gatunku.	Zbiorniki wodne położone w obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	61	Utrzymanie potencjalnych siedlisk rozrodu we właściwym stanie zachowania. Zapobieganie wypłycaaniu i zarastaniu oczek, wodnych naturalnego i sztucznego pochodzenia, poprzez wykaszanie roślinności wodnej. Zapobieganie nadmiernemu ocienieniu lustra wody przez usuwanie zakrzaczeń w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników.	W siedliskach otwartych: na łąkach, polanach, składnicach - położonych w obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	62	Tworzenie miejsc odpowiednich do bytowania i rozrodu gatunku. Tworzenie nowych zbiorników wodnych odpowiednich do bytowania gatunku.	W siedliskach otwartych: na łąkach, polanach, składnicach - położonych w obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	63	Inwentaryzacja potencjalnych siedlisk bytowania gatunku.	Zbiorniki wodne położone w obszarze Natura 2000 objętym PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1014 Poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i> ; 1016 Poczwarówka jajowata <i>Vertigo moulinsiana</i> ; 1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i> ; 1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	64	Inwentaryzacja przyrodnicza.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	65	Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.		
	66			
	67			
1052 Przeplatka maturna <i>Hypodryas</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną oraz utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>			
68	Powstrzymanie sukcesji drzew i krzewów w dolinie rzeki Leśna.	Rezerwat: Olszanka Myśliszczce.	Nie dotyczy.	

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
<i>matura</i>		Usuwanie krzewów, wykaszanie roślinności zielonej w pasie o szerokości 50 - 100 m od ściany lasu po zachodniej stronie rzeki (z usunięciem biomasy).		
	69	Utrzymanie funkcjonalności dróg leśnych. Wykaszanie oraz usuwanie krzewów i drzew w pasie drogowym – w celu zachowania dobrych warunków świetlnych i utrzymania korytarzy migracyjnych.	Drogi leśne na terenie rezerwatów faunistycznych: Berezowo, Olszanka Myśliszcze, Przewłoka i Podcerkwa.	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	70	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i> ; 1065 Przeplatka aurinia <i>Euphydryas aurinia</i> ; 1081 Pływak szerokobrzeżek <i>Dytiscus latissimus</i> ; 1082 Kreślinek nizinny <i>Graphoderus bilineatus</i>				
<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>				
	71	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	72			
	73			
	74			
1084 Pachnica dębowa <i>Osmoderma eremita</i>				
<i>Działania związane z ochroną czynną</i>				
	75	Ochrona siedlisk gatunku. Wyłączenie z działań gospodarczych wszystkich drzewostanów liściastych z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie pławozin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego zdecydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
<i>Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania</i>				
	76	Ochrona drzew dziuplastych i drzew z	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		<p>widocznymi próchnowiskami.</p> <p>Pozostawienie podczas zabiegów gospodarczych i ochronnych drzew z widocznymi próchnowiskami i naturalnymi dziuplami (dęby, jesion, klon, grab i lipa) - z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu.</p>		
<p>1085 Bogatek wspaniały <i>Buprestis splendens</i></p>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	77	<p>Ochrona siedlisk gatunku.</p> <p>Wyłączenie z działań gospodarczych drzewostanów sosnowych z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.</p>	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	<p>W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz trzebieże.</p> <p>O sposobie użytkowania rębego decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika.</p> <p>Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji.</p> <p>Nie planowano pozyskania drzew martwych.</p> <p>W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.</p>
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	78	<p>Inwentaryzacja przyrodnicza.</p> <p>Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.</p>	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
<p>1086 Zgniotek cynobrowy <i>Cucujus cinnaberinus</i></p>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	79	<p>Ochrona siedlisk gatunku.</p> <p>Wyłączenie z działań gospodarczych drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.</p>	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	<p>W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz trzebieże.</p> <p>O sposobie użytkowania rębego decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika.</p> <p>Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji.</p> <p>Nie planowano pozyskania drzew martwych.</p>

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
				W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
1920 Ponurek Schneidera <i>Boros schneideri</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	80	Ochrona siedlisk gatunku. Wyłączenie z działań gospodarczych drzewostanów z gatunkiem w składzie co najmniej 10% w wieku 100 i więcej lat.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego decydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	81	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
1923 Średzinka <i>Mesosa myops</i> ; 1924 Pogrzybnica Mennerheima <i>Oxyporus mannerheimii</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	82	Inwentaryzacja przyrodnicza.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
	83	Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.		
1925 Rozmiazg kolweński <i>Pytho kolwensis</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	84	Ochrona drzew martwych. W drzewostanach lasów gospodarczych, pozostawienie wszystkich ponad 100 letnich, martwych świerków do całkowitej mineralizacji na siedliskach OI i OIJ (z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu).	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano trzebieże, które należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	85	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DOKUMENTACJI NA POTRZEBY SPORZĄDZENIA ANEKSU DO PLANU
URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA**

Przedmiot ochrony	Nr	Działania ochronne zawarte w PZO	Obszar wdrażania	Zmiany zapisów PZO w wyniku realizacji założeń ekspertyzy
1	2	3	4	5
		stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.		
4021 Konarek tajgowy <i>Phryganophilus ruficollis</i> ; 4026 Zagłębek bruzdkowany <i>Rhysodes sulcatus</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	86 88	Ochrona drzew martwych. W drzewostanach lasów gospodarczych, pozostawienie wszystkich ponad 100 letnich, martwych drzew do całkowitej mineralizacji (z wyłączeniem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu).	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	W drzewostanach z udziałem świerka, w <i>Ekspertyzie</i> zaprojektowano rębnie I, III, IV, uprzętnięcie płazowin oraz trzebieże. O sposobie użytkowania rębego zdecydował stan zdrowotny drzewostanu wywołany gradacją kornika. Trzebieże należy traktować jako zabieg sanitarny, w celu opanowania ognisk gradacyjnych kornika drukarza. Rozmiar pozyskania powinien wynikać z rzeczywistego zagrożenia rozprzestrzeniania się gradacji. Nie planowano pozyskania drzew martwych. W drzewostanach bez udziału świerka nie planowano zabiegów.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	87 89	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
4030 Szlaczkoń szafraniec <i>Colias myrmidone</i>	<i>Działania związane z ochroną czynną</i>			
	90	Zapewnienie właściwych warunków świetlnych. Usuwanie krzewów i drzew w celu powstrzymania sukcesji	Pas przytorowy w sąsiedztwie miejscowości Czerlonka	Brak zmian w zapisach PZO.
	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	91	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.
4056 Zatozeczek łamliwy <i>Anisus vorticulus</i>	<i>Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony</i>			
	92	Inwentaryzacja przyrodnicza. Badania terenowe w celu wykrycia stanowisk i przeprowadzenie oceny stanu według metodyki GIOŚ.	Obszar Natura 2000 objęty PZO.	Brak zmian w zapisach PZO.

4.2.5. Przewidywane oddziaływanie Ekspertyzy na integralność obszarów Natura 2000

Przez integralność obszaru rozumie się spójność czynników, warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych, dla których wyznaczono obszar Natura 2000.

Jak wykazano wcześniej zabiegi gospodarcze zaprojektowane w *Ekspertyzie* nie wpłyną znacząco negatywnie, a w niektórych przypadkach możliwy jest pozytywny wpływ tych zabiegów, na gatunki i siedliska. Spójność wewnętrzna obszaru, wyrażająca się m.in. w zachowaniu siedlisk właściwych dla tych gatunków, będzie zachowana. *Ekspertyza* w swych zapisach w żaden sposób nie narusza również spójności zewnętrznej (m.in. brak zagrożenia dla naturalnych korytarzy migracyjnych). Realizacja *Ekspertyzy* nie będzie miała istotnego wpływu na integralność obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieża.

4.2.6. Analiza planu zagospodarowania obszarów leśnych w aspekcie turystyczno-rekreacyjnym z określeniem możliwego zagrożenia siedlisk ptaków oraz oddziaływania, jako czynnika zakłócającego ich funkcjonowanie

Zapisy w tym punkcie, zawarte w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie uległy zmianie.

4.2.7. Wpływ cięć rębnych na zmiany powierzchni drzewostanów w poszczególnych klasach wieku, w szczególności rozkładu przestrzennego drzewostanów starszych niż 100 lat

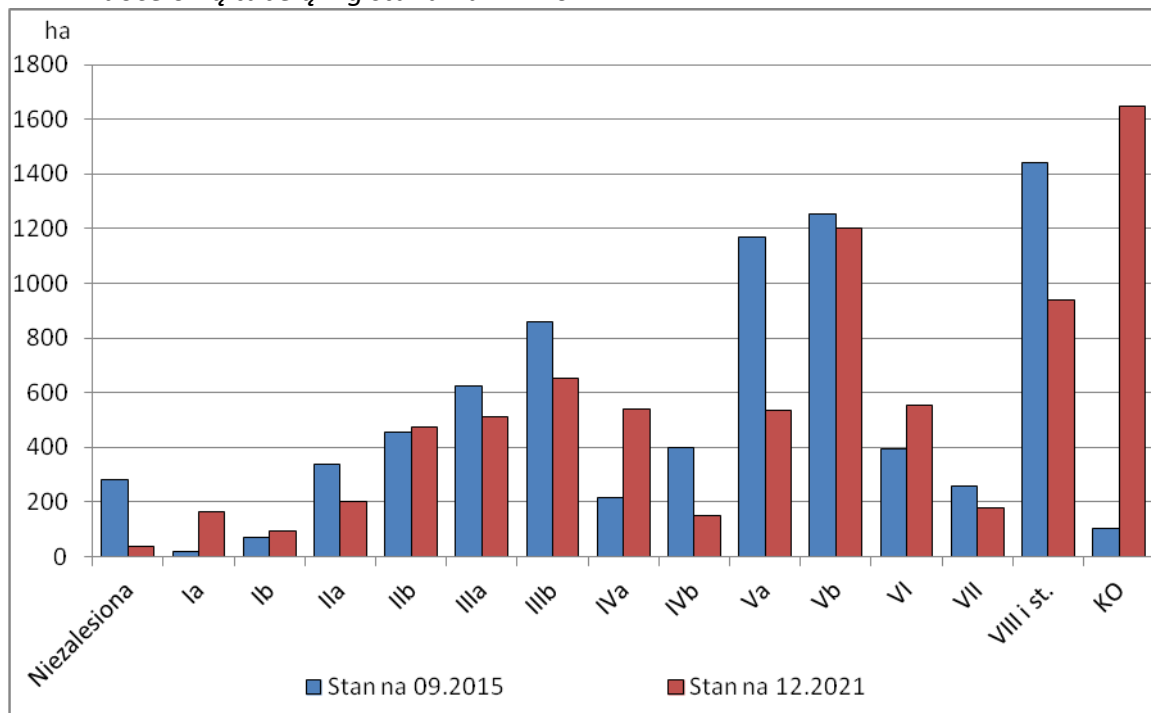
Analizę spodziewanych zmian struktury klas wieku w wyniku realizacji cięć rębnych zaplanowanych w *Ekspertyzie* na potrzeby aneksu do PUL, oparto o porównanie powierzchniowej tabeli klas wieku według gatunków panujących dla powierzchni, dla której została opracowana *Ekspertyza*, tj. drzewostanów poza rezerwatami. Przedstawiono stan na 1.10.2015 r. (zakończenie prac terenowych) oraz z docelową przedmiotową tabelą według stanu na 31.12.2021 r. Obie tabele zostały zamieszczone jako załączniki do niniejszego opracowania.

Zaznaczyć tu należy, że tabela docelowa przedstawia wartość modelową, która nie uwzględnia kierunku dalszego rozwoju gradacji czy innych nieprzewidzianych zjawisk oraz przekroczenia maksymalnego wieku życia drzew (np. Brzom jako dominant w wydzieleniu leśnym, rzadko osiągnie wiek większy niż 100 lat).

Tabela 8. Porównanie powierzchniowej tabeli klas wieku wg gatunków panujących w nadleśnictwie wg stanu na 10.2015 r. z docelową tabelą wg stanu na 12.2021 r. na powierzchni objętej Ekspertyzą

Podklasa wieku	Powierzchnia [ha]		Różnica [ha]
	Stan na 2015	Stan na 2024	
1	2	3	4
grunty leśne niezalesione	279,62	35,19	-244,43
Ia	20,03	166,01	145,98
Ib	72,39	93,34	20,95
IIa	338,85	202,35	-136,50
IIb	455,54	474,71	19,17
IIIa	622,54	512,27	-110,27
IIIb	859,75	650,43	-209,32
IVa	216,41	540,96	324,55
IVb	399,43	148,79	-250,64
Va	1168,99	535,23	-633,76
Vb	1255,26	1202,05	-53,21
VI	392,09	553,46	161,37
VII	259,11	178,11	-81,00
VIII i wyżej	1438,97	940,93	-498,04
KO	104,69	1649,84	1545,15
KDO	0,00	0,00	0,00
Razem	7883,67	7883,67	0,00

Ryc.3. Porównanie powierzchniowej tabeli klas wieku wg gatunków panujących w nadleśnictwie na powierzchni objętej Ekspertyzą wg stanu na 10.2015 r. z docelową tabelą wg stanu na 12. 2021 r.

Wykonanie planu cięć spowoduje zwiększenie powierzchni drzewostanów w I klasie wieku o niemal 167 ha, w wyniku odnowienia powierzchni po zrębach zupełnych, cięciach uprzątających w rębniach złożonych oraz uprzątnięciu płazowin. Rozpoczęcie przebudowy drzewostanów objętych gradacją rębniami złożonymi zwiększy powierzchnię drzewostanów w klasie odnowienia. Zmiana ta odbędzie się kosztem drzewostanów głównie V oraz VIII i starszych klas wieku.

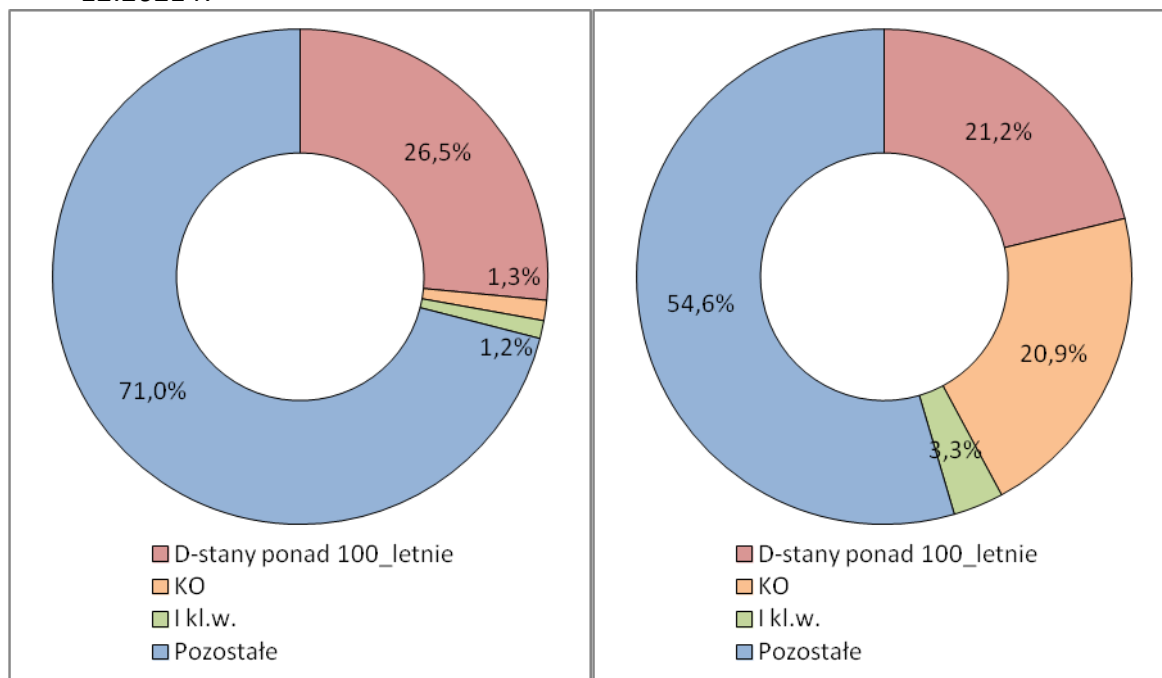
Tabela 9. Przewidywana zmiana powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich w nadleśnictwie w latach 2015-2021 na powierzchni objętej Ekspertyzą

Gatunek panujący	Powierzchnia według stanu na 2015 w ha		Powierzchnia na koniec 2021 w ha		Różnica w ha	
	ponad 100-letnie	%	ponad 100-letnie	%	ponad 100-letnie	%
1	2	3	4	5	6	7
So	352,22	16,8	153,56	9,2	-198,66	-7,6
Św	753,94	36,1	466,02	27,8	-287,92	-8,3
Dbs	573,04	27,4	416,23	24,9	-156,81	-2,5
Js	51,44	2,5	66,52	4,0	15,08	1,5
Gb	193,28	9,2	203,58	12,2	10,3	3,0
Brz	-	-	18,64	1,1	-15,87	1,1
Brzom	-	-	1,02	0,1	1,02	0,1
Ol	166,25	8,0	334,70	20,0	168,45	12,0
Lp	-	-	12,23	0,7	12,23	0,7
Razem	2090,17	100	1672,50	100	-417,67	0,0

W wyniku realizacji wszystkich zaprojektowanych cięć rębnych, przewidywana powierzchnia drzewostanów ponad 100-letnich, na koniec okresu gospodarczego zmniejszy się o niemal 418 ha. Zwiększy się natomiast powierzchnia drzewostanów w klasie odnowienia (wzrost o ponad 1545 ha). Jeżeli weźmiemy pod uwagę udział gatunków panujących w drzewostanach ponad 100-letnich na koniec okresu, to w największym stopniu nastąpi spadek areалу starodrzewów z panującym świerkiem.

Skutki wpływu zmiany powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich w wyniku realizacji założeń ekspertyzy, należy rozpatrywać dwojako. Lokalnie na pasach manipulacyjnych poszczególnych rębni, środowisko bytowania niektórych gatunków może ulec przejściowemu pogorszeniu. Z drugiej strony należy pamiętać, że założenia te mają za zadanie wyhamowanie procesu rozpadu drzewostanów, a sama przebudowa jest rozłożona w czasie. Poza tym znaczna powierzchnia ponad 100-letnich drzewostanów z panującymi gatunkami iglastymi, (w wielu przypadkach przyczyniających się do degradacji żyznych siedlisk leśnych), w wyniku realizacji założeń ekspertyzy, zostanie poddana przebudowie na uprawy lub drzewostany KO, z dużym udziałem gatunków liściastych, a na siedlisku Lśw z panującym dębem.

Ryc. 4. Porównanie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich, KO i I klasy wieku w powierzchni leśnej nadleśnictwa wg stanu na 10.2015 r. i prognozy stanu na 12.2021 r.

Należy się spodziewać, że zaplanowana na lata 2016-2021 przebudowa drzewostanów pozwoli na ukształtowanie, korzystniejszego niż obecny, składu gatunkowego lasów Nadleśnictwa Białowieża. Ponadto dzięki uprzątnięciu najbardziej uszkodzonych drzewostanów rębnią I oraz urządzeniu płazowin uzyskamy drzewostany najmłodszych klas wieku, których w skali nadleśnictwa jest niepokojąco mało. Wg PUL powierzchnia drzewostanów I klasy wieku na początku obowiązywania planu wynosiła 2,1%, a na koniec okresu miała spaść do zaledwie 0,5% powierzchni leśnej.

Można założyć, że realizacja założeń ekspertyzy będzie miała pozytywny długoterminowy wpływ na stan środowiska przyrodniczego omawianego obiektu.

4.2.8. Analiza zaproponowanych TD i składów upraw w porównaniu do naturalnego składu gatunkowego siedlisk leśnych

Zapisy w tym punkcie, zawarte w *Prognozie* na lata 2012-2021, nie ulegają zmianie.

5. ROZWIĄZANIA I WNIOSKI DO EKSPERTYZY

5.1. Przewidywane rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań Ekspertyzy na środowisko

Zapisy *Ekspertyzy* nie zawierają zaleceń, których realizacja w zaistniałej sytuacji, może znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko lub obszary chronione, w tym w szczególności na ich cele. Jednakże niektóre zapisy *Planu*, w przypadku jego realizacji, mogą spowodować

powstanie nieznacznie negatywnego, krótkoterminowego oddziaływania na wybrane elementy środowiska.

Poniżej zestawiono, syntetycznie zebrane, sposoby ograniczania negatywnych oddziaływań zabiegów, możliwych do wystąpienia podczas realizacji *Planu*, na elementy środowiska przyrodniczego.

Tabela 10. Zestawienie możliwych negatywnych oddziaływań i sposobów ich ograniczenia

Obszar negatywnego wpływu	Możliwe negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczania i zapobiegania negatywnym oddziaływaniam
Stanowiska chronionych gatunków roślin leśnych	Możliwe w efekcie przypadkowego zniszczenia stanowiska podczas prowadzenia prac leśnych, szczególnie istotne w przypadku nieznanymi stanowisk roślin chronionych i stanowisk pojedynczych na terenie nadleśnictwa. Możliwe również zniszczenie stanowiska podczas sanitarnych cięć odnowieniowych	Ochrona przed przypadkowym zniszczeniem poprzez nadzór przez leśniczego i inżyniera nadzoru przed rozpoczęciem prac (lustracja terenu). W przypadku niektórych gatunków istnieje konieczność pozostawienia wokół stanowiska strefy nieużytkowanej (kępy) a także konieczność wykonania zabiegów w okresie zimowym
Miejsca występowania gatunków owadów chronionych	Możliwe przypadkowe zniszczenie stanowiska podczas prowadzenia prac leśnych, szczególnie w przypadku niezarejestrowanych stanowisk. Możliwe również zniszczenie stanowisk podczas zabiegów gospodarczych	W przypadku znanych stanowisk - ochrona przed przypadkowym zniszczeniem poprzez nadzór przez leśniczego i inżyniera nadzoru. Lustracja terenowa w miejscach potencjalnego występowania gatunków przed wykonaniem zabiegu. Gromadzenie odpowiedniej bazy drewna martwego. Nie planowano pozyskania drzew martwych – przestrzeganie ustaleń. W drzewostanach objętych zabiegami, pozostawianie drzew liściastych i sosny
Stanowiska lęgowe ptaków objętych ochroną strefową	Płoszenie ptaków w okresie lęgowym	Zabiegi przewidziane w strefach ochrony miejsc regularnego przebywania i rozrodu muszą być konsultowane z RDOŚ.
Zachowanie odpowiednich siedlisk dla gatunków ptaków drapieżnych w drzewostanach	Pogorszenie stanu siedlisk lęgowych, straty w lęgach	Pozostawianie odpowiedniej liczby starych i martwych drzew w drzewostanach, wywieszanie budek lęgowych. Ograniczenie do minimum wykonywania zabiegów gospodarczych w okresie lęgowym ptaków. Nie planowano pozyskania drzew martwych – przestrzeganie ustaleń. W drzewostanach objętych zabiegami, pozostawianie drzew liściastych i sosny
Różnorodność biologiczna	Zmniejszenie różnorodności genetycznej drzewostanów	Pozostawianie podczas cięć pielęgnacyjnych, drzew o nietypowych kształtach i cechach wzrostowych, wspieranie odnowienia naturalnego. Nie planowano pozyskania drzew martwych – przestrzeganie ustaleń. W drzewostanach objętych zabiegami, pozostawianie drzew liściastych i sosny

Obszar negatywnego wpływu	Możliwe negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczania i zapobiegania negatywnym oddziaływaniam
	Zmniejszenie różnorodności gatunkowej	Ochrona znanych stanowisk gatunków chronionych przed zniszczeniem, ochrona ich siedlisk nie jest zagrożona w efekcie realizacji <i>Ekspertyzy</i>
	Zmniejszenie różnorodności siedlisk	Nie planuje się zalesiania siedlisk nieleśnych. Czynna ochrona niektórych siedlisk. Wprowadzanie gatunków zgodnych z siedliskiem
Powierzchnia ziemi	W przypadku zniekształcenia pokrywy glebowej w trakcie prac leśnych ciężkim sprzętem	Wykorzystywanie wyznaczonych szlaków zrywkowych oraz w miarę możliwości jak najczęstsze stosowanie zimowego pozyskania
Siedliska przyrodnicze	Planowanie nieodpowiednich składów gatunkowych na uprawach	Stosowanie założeń <i>Ekspertyzy</i> w tym zakresie. Dostosowanie składów gatunkowych upraw i gospodarczych typów drzewostanów do warunków siedliskowych (dotyczy mikrosiedlisk)
	Użytkowanie jednocześnie zbyt dużej powierzchni siedlisk, nieodpowiednimi sposobami	Dostosowanie rodzajów (form) i okresu stosowania rębni do potrzeb konkretnych drzewostanów oraz siedlisk przyrodniczych. Nie planowano pozyskania drzew martwych – przestrzeganie ustaleń. W drzewostanach objętych zabiegami, pozostawianie drzew liściastych i sosny

5.2. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w *Ekspertyzie* oraz uzasadnienie wyboru wariantu

Generalne zapisy dotyczące rozwiązań alternatywnych zastosowanych w *Ekspertyzie* nie zmieniły się w stosunku do zapisów w *Prognozie* na lata 2012-2021. Założeniem zasadniczym jest przyporządkowanie wszystkich zaplanowanych działań wyłącznie do drzewostanów świerkowych i z udziałem świerka, w których stwierdzono objawy i skutki gradacyjnego występowania kornika drukarza. Zaprojektowane działania gospodarczo-ochronne mają jeden cel główny: powstrzymać niekontrolowany rozpad (zamieranie) drzewostanów świerkowych. Osiągnięcie tego celu narzuca konieczność prowadzenia części działań (rębni) na siedliskach łąkowych i w drzewostanach ponad 100-letnich.

Naturalną konsekwencją działań gospodarczo-ochronnych (ratunkowych w stosunku do drzewostanów świerkowych) jest drewno, którego nieprzekraczalną ilość wyznacza maksymalny możliwy rozmiar użytkowania głównego, określony w *ekspertyzie* na poziomie 317 894 m³ (łącznie do 2021 roku).

Alternatywnym i rozważanym rozwiązaniem do przyjętego w *ekspertyzie*, może być ograniczenie działań gospodarczo-ochronnych do drzewostanów poniżej 100 lat (wg zasad przyjętych w urządzaniu lasu, zgodnie z zapisami Ustawy o lasach, IUL) - rozmiar maksymalnego użytkowania głównego wyniósłby wówczas 188 128 m³ (łącznie do 2021 roku).

Gdyby zaś rozszerzyć definicję drzewostanów ponad 100 letnich na te, które mają w składzie (udziale) zaledwie 10% drzew ponadstuletnich (powyższe reguły zawiera projekt PZO) i również te drzewostany wyłączyć z działań gospodarczo-ochronnych, wówczas wartość rozmiaru maksymalnego użytkowania głównego wyniosłaby - 133 480 m³ (łącznie do 2021 roku).

Obydwa rozwiązania alternatywne odrzucono z powodu braku pewności co do realizacji celu założonego w ekspertyzie. Wyłączenie z prowadzenia działań ograniczających liczebność owada powodującego zamieranie świerczyn znacznej części najstarszych drzewostanów świerkowych, nierównomiernie rozrzuconych po całym obszarze występowania szkód, spowodowałoby fragmentację obszaru aktywności oraz w konsekwencji - brak pozytywnych skutków działań ratunkowych, głównie w drzewostanach młodszych, sąsiadujących z drzewostanami 100 letnimi.

6. PODSUMOWANIE OPRACOWANIA

Generalnym wnioskiem wynikającym z niniejszej *Prognozy* jest to, że **Ekspertyza na potrzeby aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża nie wpływa znacząco negatywnie na środowisko, w tym również na cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000.**

7. LITERATURA

Grodzki W., (Red.): Kornik drukarz i jego rola w ekosystemach leśnych. CILP. Warszawa, 2013

Kajzer K., Sobociński W., Raport końcowy: Określenie czynników determinujących populacje dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus* w Puszczy Białowieskiej. Białowieża-Warszawa, 2012

Mróz W., Opracowanie zbiorowe: Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik Metodyczny, Część trzecia, Warszawa, 2012

Mróz W., Opracowanie zbiorowe: Monitoring siedlisk przyrodniczych. Przewodnik Metodyczny, Część czwarta, Warszawa, 2015

Pozostały spis literatury analogiczny jak w *Prognozie* na lata 2012-2021.

8. ZAŁĄCZNIKI

- Załącznik 1. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym
- Załącznik 2. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Białymstoku
- Załącznik 3. Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gatunków panujących dla Nadleśnictwa Białowieża na powierzchni objętej *Ekspertyzą* według stanu na 1.10.2015 r.
- Załącznik 4. Przewidywana powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gatunków panujących dla Nadleśnictwa Białowieżana powierzchni objętej *Ekspertyzą* na koniec obowiązywania Planu urządzenia lasu (2021r.)
- Załącznik 5. Mapa z podziałem Puszczy Białowieskiej na oddziały leśne

Załącznik 1. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy z Państwowym
Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym

WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W BIAŁYMSTOKU

15-099 Białystok, ul. Legionowa 8
tel. sekr. (85) 732-70-22, 740-85-41, centr. (85) 732-60-11, (85) 740-85-40,
fax. (85) 740-48-99, e-mail: sekretariat@wsse.bialystok.pl, www.wsse.bialystok.pl

2015-07-27

NZ.0523.91.2015

PODLASKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY
w Białymstoku
15-099 Białystok, ul. Legionowa 8
sekr.tel. (85) 732-70-22, fax (85) 740-48-99,
centr. tel. (85) 740-85-40

WPLYNĘŁO

24-07-2015

Białystok, dnia 2015.07.21

Pan Ryszard Ziemblicki

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

w Białymstoku

15-424 Białystok, ul. Lipowa 51

UZGODNIENIE NR 31/NZ/2015

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku działając na podstawie art. 46 pkt 2, art. 53, w związku z art. 58 ust. 1 pkt 2 i art. 56 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.)¹ po zapoznaniu się z pismem Pana Marka Masłowskiego – Zastępcy Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku ds. Gospodarki Leśnej działającego z upoważnienia Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, z dnia 17.07.2015r., znak: ZS.6005.9.2015 dot. uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża

**uzgadnia proponowany zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych
w prognozie oddziaływania na środowisko
aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża.**

UZASADNIENIE

W dniu 20.07.2015r. (data wpływu pisma) Pan Marek Masłowski – Zastępca Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku ds. Gospodarki Leśnej działający z upoważnienia Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku zwrócił się do Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z wnioskiem o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża. W dniu 20.07.2015 roku przysłano uzupełnienie przedmiotowego wniosku.

Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku po zapoznaniu się z przedłożoną dokumentacją stwierdza, iż konieczność sporządzenia aneksu do zatwierdzonego, obowiązującego planu jest konsekwencją klęski spowodowanej gradacją kornika i koniecznością walki z rozprzestrzeniającym się zjawiskiem. W Nadleśnictwie Białowieża drzewostany ponad 100-letnie i starsze zostały wyłączone z cięć odnowieniowych. Wyłączono również z prowadzenia cięć hodowlanych i ochronnych drzewostany na siedliskach wilgotnych i bagiennych do 100 lat. Gwałtowny rozwój gradacji kornika drukarza spowodował rozpad drzewostanów z przewagą świerka. Stałe zagrożenie drzewostanów świerkowych w wieku poniżej 100 lat oraz gwałtowna i nieograniczona ekspansja w/w szkodnika z drzewostanów ponad 100-letnich i rezerwatów wymusza wykonanie cięć wynikających z potrzeb sanitarnych, a w konsekwencji konieczność pozyskania dodatkowej miąższości drewna. Podstawą sporządzenia aneksu do planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża jest konieczność wykonania cięć sanitarnych w drzewostanach rębnych, które mają na celu spowolnienie gradacji i powstrzymanie rozpadu cennych przyrodniczo drzewostanów. Realizacja aneksu umożliwi jednoczesne wykonanie planowych prac hodowlanych i ochronnych. Bez wprowadzenia aneksu i realizacji cięć nastąpi dynamiczny wzrost liczby drzew świerkowych zasiedlonych przez kornika drukarza, co stworzy dalsze zagrożenie dla stabilności drzewostanów Puszczy Białowieskiej. Realizacja „Aneksu...” nie wychodzi poza zadania przewidziane w planie urządzenia lasu. Zmiany te będą dotyczyły wyłącznie prac związanych z usuwaniem zagrożenia dla drzewostanów spowodowanych kornikiem drukarzem i rozpadem cennych przyrodniczo ekosystemów.

Mając na względzie fakt, iż organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest powołany w celu ochrony zdrowia przed negatywnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, a wnioskodawca zobowiązał się do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko aneksu do uproszczonego planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Białowieża zgodnej z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.)¹, **który uwzględnia aspekty dotyczące zdrowia i życia ludzi**, Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

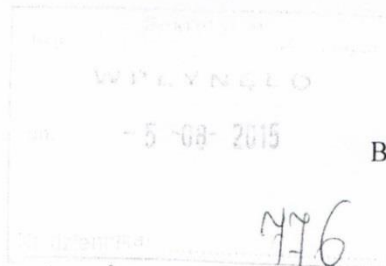
Na niniejsze uzgodnienie nie służy zażalenie.

Podlaski Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny
w Białymstoku
Elżbieta Abramowicz
Elżbieta Abramowicz

¹ zmiany tekstu zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013r., poz. 1238, Dz. U. z 2014r. poz. 587, poz. 1101, poz. 1133, Dz. U. z 2015r.: poz. 277.

Załącznik 2. Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy z Regionalną Dyрекcją
Ochrony Środowiska w Białymstoku

REGIONALNA DYREKCYJA
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Białymstoku
ul. Dąbrowskiego 23
15-554 Białystok

*ZS proszę przypolować
SIWZ do zlecenia
opracowania prognozy*

Białystok, dnia 4 sierpnia 2015 r.

WPN.611.22.2015.AP

dostarczone osobiscie

POSTANOWIENIE

Na podstawie art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 267) oraz art. 53 i art. 51 w związku z art. 46 pkt. 2 i pkt. 3 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) po rozpatrzeniu wniosku Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 17 lipca 2015 r., data wpływu 20 lipca 2015 r., znak: ZS.6005.9.2015 w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża

**Uzgadniam następujący zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych
w prognozie oddziaływania na środowisko aneksu do planu urządzenia lasu dla
Nadleśnictwa Białowieża:**

1) Informacje ogólne:

- a) **informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.**
- b) **informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.**
- c) **informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.**

2) analiza i ocena stanu środowiska i celów ochrony:

- a) **istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.**

Stan zasobów oraz zagrożenia środowiska przyrodniczego przedstawić należy na podstawie danych zbieranych w ramach inwentaryzacji lasu, uzupełnionych o wyniki inwentaryzacji przyrodniczej Lasów Państwowych, informacje ze standardowych formularzy danych obszarów Natura 2000, planów ochrony, planów zadań ochronnych, programów ochrony itp., zebranych publikacji naukowych i inne powszechnie dostępne źródła.

Potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu przedstawić w postaci stanu rozwoju zasobów drzewnych według klas wieku w ujęciu powierzchniowym i miąższościowym.

- b) **stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.**
- c) **istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.**

Opis stanu środowiska i przedmiotu ochrony w poszczególnych obszarach chronionych.

- d) **cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.**

3) przewidywane oddziaływanie na środowisko projektu aneksu do PUL:

a) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze
- powierzchnię ziemi
- krajobraz,
- klimat
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Przedstawić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego aneksu do planu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Przeanalizować zmiany powstałe w wyniku realizacji aneksu na zapisy Planu Zadań Ochronnych dotyczące działań ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. Zmiany należy przedstawić z lokalizacjami w postaci zestawienia z adresami leśnymi.

Wykonanie zestawień oraz map z lokalizacją:

- występowania siedlisk przyrodniczych,
- stanu siedlisk przyrodniczych,
- porównania zalecanych składów gatunkowych i ustalonych typów gospodarczych ze składami gatunkowymi siedlisk przyrodniczych,
- struktury wskazań gospodarczych na stanowiskach gatunków chronionych.

4) działania ograniczające negatywny wpływ, przedstawienie:

a) rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

5) powiązanie z innymi prognozami OOS:

Informacja o sporządzonych wcześniej prognozach oddziaływania na środowisko w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, w tym do planów zagospodarowania przestrzennego lub programów rozwoju obszarów wiejskich oraz ich powiązaniach z projektem aneksu do PUL.

6) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.

Opis metody monitorowania realizacji obligatoryjnych zadań gospodarczych przez organ nadzorujący czyli dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych.

7) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

UZASADNIENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.) istnieje obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, rozumianej jako postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu i obejmującej, między innymi, uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Zakres informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko został określony w art. 51 ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (j.t. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.).

W dniu 20 lipca 2015 roku do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku wpłynął wniosek Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku znak: ZS.6005.9.2015 z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko aneksu do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Białowieża. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku we wniosku zaproponował układ dokumentu. Prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać powyższy zakres i stopień szczegółowości informacji, natomiast układ dokumentu może mieć formę zaproponowaną przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku.

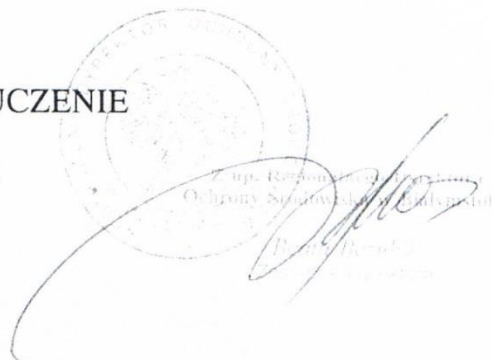
Biorąc pod uwagę powyższe postanowiono jak w sentencji.

POUCZENIE

Na postanowienie nie przysługuje zażalenie.

Do wiadomości:

1. wnioskodawca
2. a/a

The image shows an official circular stamp of the Regional Directorate of Environmental Protection in Białymstok. The stamp contains the text: 'Urząd Regionalny Ochrony Środowiska w Białymstoku'. Overlaid on the stamp is a handwritten signature in blue ink.

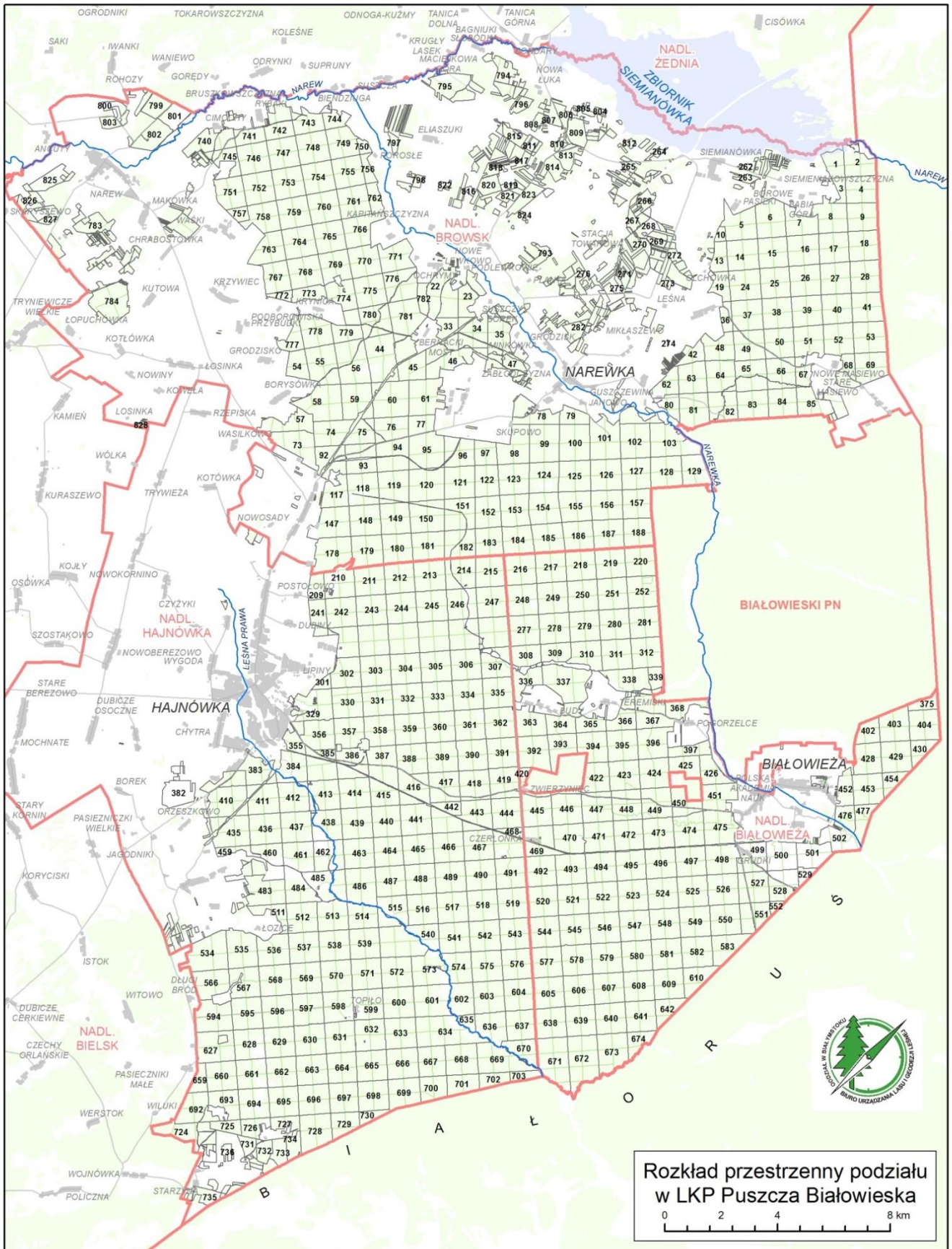
Załącznik 3. Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gatunków panujących dla Nadleśnictwa Białowieża na powierzchni objętej
Ekspertyzą według stanu na 1.10.2015 r.

Gatunek panujący	Grunty leśne niezalesione				Przest. na gr. zal.	Drzewostany w klasach i podklasach wieku											KO	KDO	Razem		Procent		
	do odnowienia		w prod. ubocz.	pozo- stałe		I		II		III		IV		V		VI			VII	VIII		grunty zalesione	grunty zales. i nie zales.
	płazo- winy	haliz. zręby				1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120			121-140	141 i wyżej			
	powierzchnia w ha / miąższość w m ³																						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
So	142,05		0,75			16,59	29,84	141,98	135,13	265,26	457,55	42,57	143,67	349,24	276,96	67,33	14,08	270,81			2211,01	2353,81	29,86
	15625				2097		80	16315	27635	80080	171815	16115	65025	144900	103680	29010	4545	86335			747632	763257	29,37
Św	27,80		1,34					90,83	114,49	157,15	130,47	52,48	110,78	305,63	499,21	227,05	95,56	431,33	16,11		2231,09	2260,23	28,67
	3650		42		1262			8435	18010	42570	44860	21740	38295	120740	176440	90980	39420	177670	3690		784112	787804	30,31
Jd			5,68																			5,68	0,07
			15																			15	0,00
Db.s	74,58		14,45	0,83		3,44	41,85	89,55	118,78	59,74	66,55	35,66	14,49	23,07	7,98	2,85	86,37	483,82			1034,15	1124,01	14,26
	9100		104	36	3606		910	5510	20925	11105	18585	11660	4925	8160	2590	1640	33955	192230			315801	325041	12,51
Js													11,44	35,77	15,08		2,41	49,03			113,73	113,73	1,44
													2815	14225	3940		1105	18470			40555	40555	1,56
Gb							5,20	17,62	20,90	3,65	25,67	17,19	10,30	9,82	30,16	153,30	4,57				298,38	298,38	3,78
					165		840	3915	6810	965	7975	4305	3755	2705	11900	56470	665				100470	100470	3,87
Brz							0,37	5,75	14,35	16,17	53,02	0,87	48,81	142,50	102,63				84,01		468,48	468,48	5,94
					182		25	265	1880	3210	14575	230	14955	51155	33095				17760		137332	137332	5,29
Brz.o										1,79			1,59		1,02						4,40	4,40	0,06
										400			390		190						980	980	0,04
Ol			0,19	11,95			0,15	10,65	61,50	104,81	129,22	76,36	36,81	258,94	321,06	85,04	30,53	50,68			1165,75	1177,89	14,94
				529	539		5	2265	12945	28530	39375	23605	14040	100255	128580	32850	11915	21855			416759	417288	16,06
Os							0,18	0,09	0,19					19,80	8,79						29,05	29,05	0,37
								10	30					8360	3970						12370	12370	0,48
Lp								5,90		2,04	4,82	6,17	16,85	12,23							48,01	48,01	0,61
								495		825	1305	1770	5495	3340							13230	13230	0,51
Ogółem	244,43		22,41	12,78		20,03	72,39	338,85	455,54	622,54	859,75	216,41	399,43	1168,99	1255,26	392,09	259,11	1438,97	104,69		7604,05	7883,67	100
	28375		161	565	7851		1020	32800	82760	169810	296845	75620	150190	457595	459580	157185	102840	553030	22115		2569241	2598342	100

Załącznik 4. Przewidywana powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gatunków panujących dla Nadleśnictwa Białowieża na powierzchni objętej *Ekspertyzą* na koniec obowiązywania Planu urządzenia lasu (2021r.).

Gatunek panujący	Grunty leśne niezalesione				Przest. na gr. zal.	Drzewostany w klasach i podklasach wieku												KO	KDO	Razem		Procent	
	do odnowienia		w prod. ubocz.	pozo-stałe		I		II		III		IV		V		VI	VII			VIII	grunty zalesione		grunty zales. i nie zales.
	plazo-winy	haliz. zręby				1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121-140			141 i wyżej			
	powierzchnia w ha / miąższość w m ³																						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
So			0,75			106,92	68,86	63,50	144,69	155,69	360,50	254,62	36,24	226,17	223,79	74,08	1,76	77,72	537,73		2332,27	2333,02	29,59
					1995		750	8505	25565	46370	142400	107670	14595	104820	97590	31155	650	28415	149085		759565	759565	29,67
Św			1,34			18,48		25,07	196,08	112,10	106,37	48,00	32,76	118,53	357,58	193,37	84,70	187,95	802,02		2283,01	2284,35	28,98
			40		1177			1235	19490	28170	43820	19150	14775	49450	143885	79150	36125	78345	212540		727312	727352	28,42
Jd			5,68																			5,68	0,07
			15																			15	0,00
Db.s			14,45	0,83		38,56	24,48	99,52	105,18	108,33	49,73	53,14	11,51	13,48	22,86	2,78	15,38	398,07	166,56		1109,58	1124,86	14,27
			100	35	3430		130	4850	21165	21875	14040	19275	4455	4500	8500	1055	7935	165075	44885		321170	321305	12,55
Js														21,47	25,74	15,08		51,44			113,73	113,73	1,44
														6845	10920	4045		20055			41865	41865	1,64
Gb									3,10	13,19	10,98	15,05	17,13	18,34	11,04	10,61	28,45	164,52	5,97		298,38	298,38	3,78
					156				560	3475	2970	5720	5880	5590	2590	3995	10335	63190	910		105371	105371	4,12
Brz								4,76	10,56	13,00	24,17	38,04	6,54	41,91	178,63	18,64			126,00		462,25	462,25	5,86
					173				225	1400	2815	6075	12615	2810	16315	64580	6060		25805		138873	138873	5,43
Brz.o											1,79			1,59		1,02					4,40	4,40	0,06
											455			415		190					1060	1060	0,04
Ol			0,19	11,95		2,05		9,32	9,11	109,77	96,89	125,25	38,44	77,33	357,88	225,65	47,82	61,23	7,06		1167,80	1179,94	14,97
				505	510			2455	1765	29635	32045	43235	11000	30530	145765	91775	18105	27800	1695		436315	436820	17,07
Os								0,18	0,09	0,19				11,89	12,20				4,50		29,05	29,05	0,37
								10	10	30				5525	5590				1430		12595	12595	0,49
Lp									5,90			6,86	6,17	4,52	12,33	12,23					48,01	48,01	0,61
									765			2350	1935	870	5005	3585					14510	14510	0,57
Ogółem			22,41	12,78		166,01	93,34	202,35	474,71	512,27	650,43	540,96	148,79	535,23	1202,05	553,46	178,11	940,93	1649,84		7848,48	7883,67	100
			155	540	7441		880	17280	70720	132370	241805	210015	55450	224860	484425	221010	73150	382880	436350		2558636	2559331	100

Załącznik 5. Mapa z podziałem Puszczy Białowieżskiej na oddziały leśne

SPIS TABEL

Tabela 1. Przedstawienie stopnia szczegółowości wskazań gospodarczych, zadań i innych ustaleń Ekspertyzy	9
Tabela 2. Ocena stanu siedlisk przyrodniczych poddanych lustracji terenowej.	13
Tabela 3. Przewidywane oddziaływanie Ekspertyzy na potrzeby aneksu do planu urządzenia lasu na środowisko w granicach zasięgu Nadleśnictwa Białowieża.....	17
Tabela 4. Przewidywany wpływ planowanych czynności gospodarczych na chronione gatunki roślin i grzybów	20
Tabela 5. Rodzaje planowanych zabiegów w wydzieleniach z siedliskami przyrodniczymi Natura 2000	24
Tabela 6. Przewidywany wpływ planowanych czynności gospodarczych na zwierzęta z Załącznika Dyrektywy Ptasiej występujących na terenie nadleśnictwa	27
Tabela 7. Analiza projektowanych działań ekspertyzy w kontekście działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 PLC200004 Puszcza Białowieska wg. projektu PZO	31
Tabela 8. Porównanie powierzchniowej tabeli klas wieku wg gatunków panujących w nadleśnictwie wg stanu na 10.2015 r. z docelową tabelą wg stanu na 12.2021 r. na powierzchni objętej Ekspertyzą	47
Tabela 9. Przewidywana zmiana powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich w nadleśnictwie w latach 2015-2021 na powierzchni objętej Ekspertyzą	48
Tabela 10. Zestawienie możliwych negatywnych oddziaływań i sposobów ich ograniczenia	50

SPIS RYCIN

Ryc.1. Usytuowanie rębni przygranicznych	11
Ryc.2.Udział [%] powierzchni siedlisk naturalnych według rodzajów zabiegów	24
Ryc.3. Porównanie powierzchniowej tabeli klas wieku wg gatunków panujących w nadleśnictwie na powierzchni objętej Ekspertyzą wg stanu na 10.2015 r. z docelową tabelą wg stanu na 12. 2021 r.	47
Ryc. 4. Porównanie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich, KO i I klasy wieku w powierzchni leśnej nadleśnictwa wg stanu na 10.2015 r. i prognozy stanu na 12.2021 r.	49